

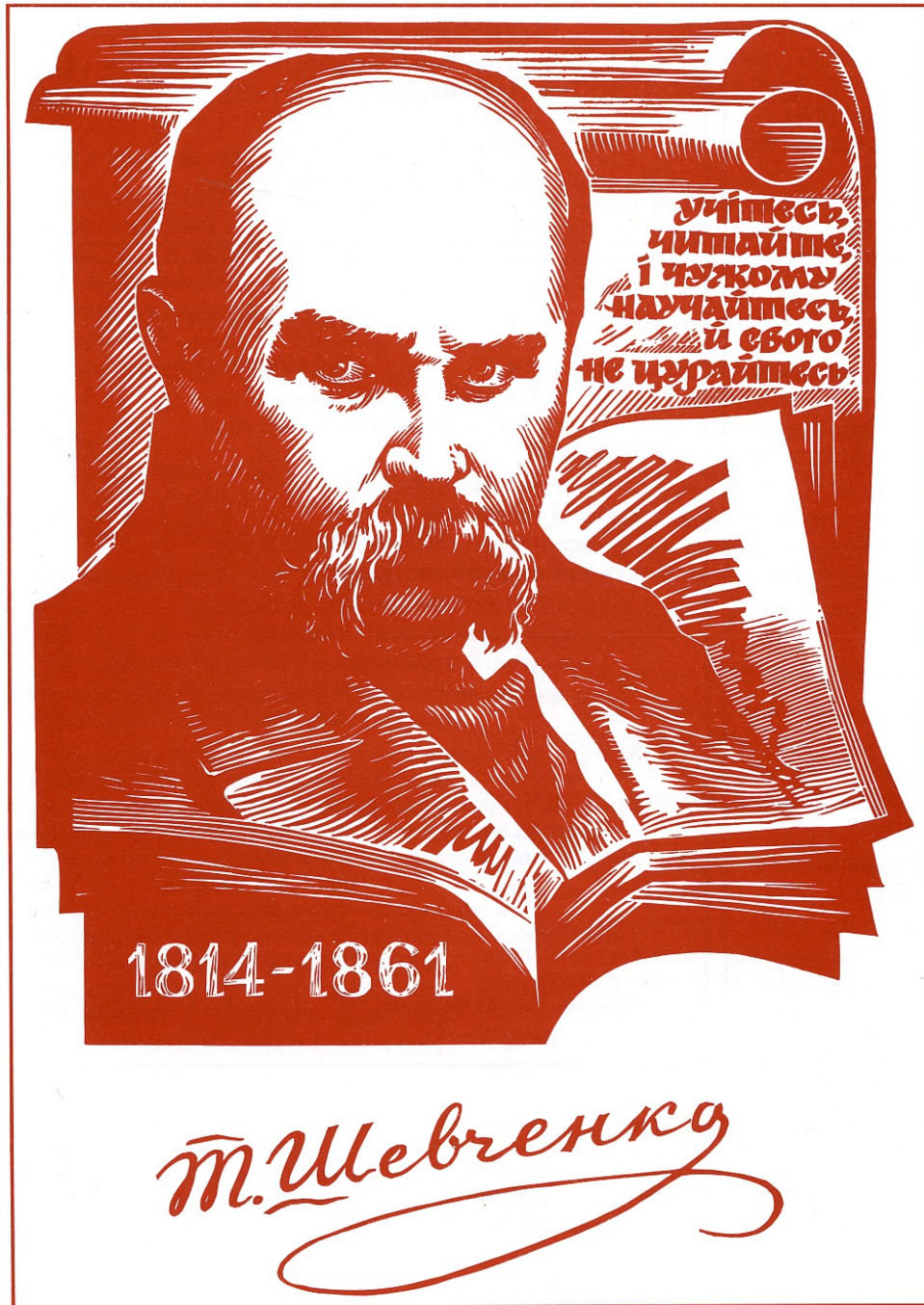
Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XLVIII

СІЧЕНЬ – БЕРЕЗЕНЬ — 1999 — JANUARY – MARCH

Ч. 444

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Ihor J. Lysyk,
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko,
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C. Y2A 6X3

В США:

Головний представник

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Pawlo Prokopenko,
75 Kennedy Circle
Rochester, N.Y. 14609

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S.W.
Cleveland, Ohio 44144

МОЛОДА УКРАЇНА

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

Голова ЦК В. ЛІЩИНА

Редагує колегія:

редактори — Л. Ліщина,
В. Родак, О. Харченко;
члени — Ю. Криволап, А. Лисий,
О. Пошиваник.

Адміністратор Зіна Корець
Тел. (416) 763-3422

MOLODA UKRAINA

A Ukrainian Quarterly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association -- ODUM

In USA -- Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: V. Lishchyna

Box 40, Postal Station "M"
Toronto, Ontario M6S 4T2

Це число підготувала Валентина Родак.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні 25.00 доларів

Ціна одного примірника: 6.00 дол.

В Австралії 17.00 дол. (австрал.)

Ціна одного примірника: 5.00 дол.

В Англії і Німеччині 18.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 5.00 дол.

В усіх інших країнах Європи 17.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 5.00 дол.

В усіх країнах Південної Америки 15.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 3.00 дол. (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число
журнала, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо присилати поштові марки або інтернаціональні
купони (International coupon) на суму 65 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою
право скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають
поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати на адресу:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — Д. Луценко, Т. Шевченко, Т. Шамрай, В. Сосюра. Проза: О. Голова — Славне світло свободи; І. Бассетт — Привіт; М. Французенко-Вірний — 3 нагоди 22-го січня і Крут; О. Змага-Хоролець — Вшанували пам'ять героїв; М. Гавриш — Великий митрополит; 3 українського життя в Росії; М. Гавриш — Волошка у житніх полях...; А. Погрібний — Живі і мертві; С. Гальченко — "Україно моя, Україно..."; В. Ревуцький — Подивудігна праця; О. Горянка — Василь з Боковеньки; В. Родак — І знову я в Україні. Сторінка Юного ОДУМ-у. З нашого життя. Св. п. М. Валер. Листи до редакції. Пресовий фонд. Звернення.

НА ОБКЛАДИНЦІ: Т. Г. Шевченко. Портрет. Художник О. І. Мікловда. Київ, 1988 року.

Дмитро ЛУЦЕНКО

У ШЕВЧЕНКОВОМУ КРАЮ

Шевченків край...
Я весь його сходяв
шляхами гайдамацького повстання.
Розчулено,
як хлопчик,
млів од див
невичахлого болю й хвилювання.
Кирилівка...
Допитливий Тарас
пасе коло села чужі ягнята...
Стрічала співчутливо раз-у-раз
малого пастушка убога хата.
А він, йдучи крізь горе і жалі,
мудрішав на шляхах життя з літами.
І генієм піднявся над світами,
ввібравши в серце стогони землі.
Холодний Яр.
Суботів.
Чигирин...
І дуб Залізняка, й круті байраки...
І в думках воскресають з сивини
поборники свободи —
гайдамаки...
На цій землі,
знекровленій од ран,
розтерзаній ікластими хортами,
жадану волю вимріяв Богдан,
за неї в Берестечко йшов з полками.
Я вже не раз бував у цім краю,
пізнав його і радощі й страждання.
Розчулений до трепету, стою
перед народом, повний хвилювання,
в руках тримаю пишний коровай,
що пахне так черкаськими степами...
Шевченків край
в священних корогах
навіки вріс
в мою чутливу пам'ять.

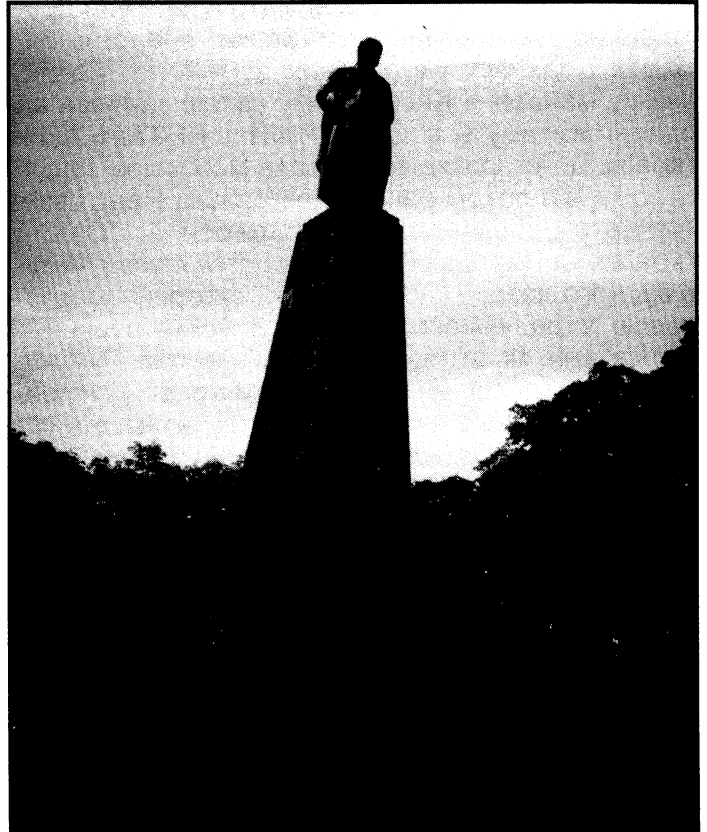
ЗАПОВІТ

Оповива кімнату сонна тиша,
вже догоряє воскова свіча...
А він натхненно пише, пише, пише,
і жар надії жевріє в очах.

Як я помру — на кручі поховайте,
там, де Дніпро і далеч степова.
Кайдани рвіть, громадою вставайте...
Шукаючи, відточує слова...

А за вікном тривожний шелест віт,
дрімають переяславські хатини.
Не спиться Кобзареві України...

Стоїть Тарас на райдузі дніпровій,
а ми в сім'ї великій, вольній, новій
співаємо безсмертний "Заповіт".

"...Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі
Було видно..."

Пам'ятник на могилі Т. Шевченка в Каневі.
(Скульптор — М. Манізер.)

Фото — Оксани Родак.
Червень 1998 року.

Тарас ШЕВЧЕНКО

СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ, ГОРИ ЧОРНІЮТЬ...

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє;
Радіють люди, що одпочинуть.
А я дивлюся і серцем лину
В темний садочок на Україну:
Лину я, лину, думу гадаю,
І ніби серце одпочиває.
Чорніє поле, і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря.
Ой, зоре, зоре! — і сльози кануть.
Чи ти зійшла вже і на Україні?
Чи очі карі тебе шукають
На небі синім? Чи забувають?
Коли забули, бодай заснули,
Про мою доленьку щоб і не чули!

1847. Орська кріпость.

Ольга ГОЛОВАТА

СЛАВНЕ СВІТЛО СВОБОДИ

22 січня минуло 80 років відтоді, як було проголошено національний акт Злуки: представники східних і західних українських земель на Софійському майдані в Києві всьому світові заявили, що віднині житимуть у СОБОРНІЙ і НЕЗАЛЕЖНІЙ Україні. Ця історична подія стала можливою завдяки тому, що роком раніше Центральна Рада своїм Четвертим Універсалом проголосила: "Однині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу. З усіма сусідніми державами, як-от Росія, Польща, Австрія, Румунія, Туреччина та інші, ми хочемо жити в злагоді й приязні, але ні одна з них не може втручатися в життя самостійної Української Народньої Республіки. Влада у ній буде належати тільки народові України..."

Завдяки створенню УНР вільна, незалежна Українська держава вперше за багато століть іноземного панування дістала визнання світового співтовариства, встановила дипломатичні відносини з багатьма країнами.

На жаль, Центральна Рада та її лідери не змогли зберегти державу. Вони припустилися багатьох політичних помилок. За цих обставин молода країна знову стала колонією, цього разу — більшовицької Росії. Багато десятиліть на українських землях тривав кривавий тоталітарний режим. І хоч національно-визвольна революція українського народу зазнала поразки, її ідеї жили у свідомості людей. Тільки 21 січня 1990 року на руїнах коначої радянської імперії ця ідея замайоріла синьожовтими прапорами під час живого ланцюга, що в День Злуки простягнувся від Києва до Львова.

Грудневий референдум підвів останню риску під колоніальним минулим України. Волею народу вона знову стала соборною і незалежною. Тепер її голос вагомо звучить в Організації Об'єднаних Націй, у Раді Європи, штаб-квартирі НАТО, багатьох інших міжнародних організаціях.

Не все в нашій державі є таким, як ми мріяли. Економічна криза боляче вдарила по життєвому рівню населення. Процвітає корупція. Неукраїнська влада принижує наші національні почуття. Та ці явища, ми певні, тимчасові. Головне — Україна відбулася як незалежна держава з демократичною Конституцією, власним Президентом. Це остаточний вирок історії, здобуток, оплачений мільйонами жертв, що їх поклала українська нація на оltар своєї свободи.

Сьогодні уроки історії треба добре пам'ятати. Вони кличуть нас до єднання, до рішучої відсічі намаганням комуно-фашистів повернути Україну в колоніальне ярмо.

У день 80-річчя проголошення акту Злуки наш народ поклявся, що ніколи не зійде зі шляху демо-

Ministry of Citizenship,
Culture and Recreation
Minister
6th Floor
77 Bloor Street West
Toronto, ON M7A 2R9
Tel.: (416) 325-6200
Fax: (416) 325-6195

Ministère des Affaires civiles,
de la Culture et des Loisirs
Ministre
6e étage
77 rue Bloor ouest
Toronto, ON M7A 2R9
Tél.: (416) 325-6200
Télééc.: (416) 325-6195

Greetings from the Minister

December, 1998

Dear Editor,

As we enter the last year of the 20th century, I want to take this opportunity to wish you and your readers a safe holiday and a happy and prosperous new year.

Ontario's character and unique quality of life are shaped by the diversity and richness of its communities, and their cultural, social and economic contributions. As Ontario's Minister of Citizenship, Culture and Recreation, I recognize the important role played by publications such as yours in maintaining and encouraging community ties and traditions.

This is a good time to reflect on the tremendous vitality and strength of our communities and all the things that have helped to make Ontario a great place to live, work and raise a family.

Once again, I want to wish you and your readers all the best.

Sincerely,

Isabel Bassett
Minister

кратії й незалежності. Про це говорили учасники урочистого засідання, яке з нагоди ювілею відбулося в Національній опері України, під час наукової конференції в Києві та на мітингу, що його проводив Народний Рух України на Софійському майдані в Києві.

"Українська газета" ч. 2,
Київ, 28.01.1999 р.

Микола ФРАНЦУЖЕНКО-ВІРНИЙ

3 НАГОДИ 22-го СІЧНЯ І КРУТ

(Виступ в Посольстві України в США)

У Всесвіті, розміри якого відомі покищо самому Творцеві Неба і Землі, в усіх існуючих галактиках немає ніяких випадковостей. В народі увірували в це. І не даремно кажуть, що ВСЕ ВІД БОГА. Тому й шану віддають віруючі найбільше Господу Богові.

Проте, людина, яка від Бога має розум, з його фантастично межовими можливостями, які, на щастя, відомі тільки Творцеві, має свої радості й смутки, вміє спостерігати і робити висновки в залежності від здібностей. Тож зовсім не було припадковістю, коли в 1769 році німецький вчений, філософ Йоган Гердер, повернувшись додому, після подорожувань Україною, написав:

"Україна стане колись новою Грецією: прекрасне підсоння краю, весела вдача народу, його музичний хист, родюча земля, колись прокинуться: із стількох малих племен, якими чейже були колись і греки, постане велика культурна нація і її межі простягнуться до Чорного моря, а відтіля, ген... у далекий світ."

І то те, що було неначе дивний сон для багатьох поколінь — стало дійсністю в 1918 році...

22-го січня у світ полинули слова чергового рішення уряду України революційних часів, які читав один із найбільших вчених-істориків України, її перший президент, Михайло Грушевський: *"Народе України! Твоєю силою, волею, словом стала на Землі Українській Вільна Українська Народня Республіка. Справдилась колишня мрія батьків Твоїх, борців за вольності і права трудящих..."*

Однині Українська Народня Республіка стає самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною Державою Українського Народу."

Пробудження століттями поневоленого народу до нового життя поет Павло Тичина оспівав нечуваною до того часу піснею:

*Над Києвом — золотий гомін,
І голуби, і сонце !
Внизу —
Дніпро торкає струни...*

*...
Він був, мов жрець, сп'янілий від молитви, —
Наш Київ, —
Який моливсь за всю Вкраїну —
Прекрасний Київ.*

*...
Раптом тиша: хтось говорить.
"Слава!" — з тисячі грудей.
І над всім цим в саяві сонця голуби.
"Слава!" — з тисячі грудей.
Голуби.*

То Україну

*За всі роки неслави благословляв хрестом
Опромінений,
Ласкою Божою в серце зраниений
Андрій Первозваний.
І засміялись гори,
Зазеленіли...*

Отакий тоді над Києвом пронісся золотий гомін.

Та радість була недовга.

Відсилаючи телеграми з привітаннями унезалежнення, розкидаючись облудними гаслами про "братерство", "рівноправність націй" і про їх право на "самовизначення", вождь "пролетаріату", керівник російських більшовиків і голова уряду нової, перефарбованої на червоно, Росії, дав наказ червоній гвардії окупувати Україну.

Володимир Ленін зрозумів і одверто заявив своїм помічникам, що "без українського хліба і вугілля" більшовикам влади в руках не втримати.

Частини петроградської червоної гвардії під командуванням Муравйова почали наступ на землі України. Їх вдалося відкинути. Та навіки залишилась болюча пам'ять про героїв Крут. Це ж бо були юнаки, гімназисти і студенти вищих шкіл. Вони перші кинулись боронити самостійність рідного краю. З них було створено курінь (батальйон) і вони, біля станції Крути, прийняли бій. А наслідки:

*На Аскольдовій Могилі
Поховали їх —
Тридцять мучнів українців,
Славних, молодих...
На Аскольдовій Могилі
Українській цвіт ! —
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.
На кого посміла знятись
Зрадника рука ?
Квітне сонце, — грає вітер
І Дніпро-ріка...
На кого завзявся Каїн ?
Боже, покарай ! —
Понад все вони любили
Свій коханий край.
Вмерли в Новім Заповіті
З славою святих. —
На Аскольдовій Могилі
Поховали їх.*

(Цей вірш вперше опублікувала газета "Нова Рада" (Київ) 1918 року, в числі 38.)

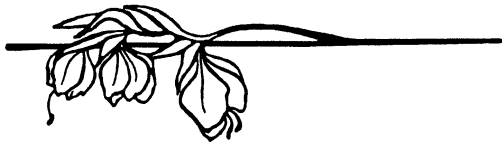
Вірш присвячений бійцям-добровольцям київського Студентського Куреня, що в кількості 300

душ полягли у нерівнім бою під Крутами. 300 проти 6,000 війська СРСР — 29 січня 1918 року. Знайдено було пізніше 30 тіл. Поляглі були поховані 19-го березня 1918 року на Аскольдовій Могилі над Дніпром у Києві.

Ніколи не забуваймо тих, які віддали чи віддаватимуть своє життя за волю і незалежність свого народу, особливо, коли воїни прожили на світі всього по п'ятнадцять, шістнадцять, сімнадцять, вісімнадцять років.

Вічна слава і пам'ять героям Крут !

Вашінгтон, 1997 р.

Таня ШАМРАЙ

ЧЕРВОНА МЛА

Червона мла Вкраїну заливає,
Вертає нас в минуле забуття.
І щупальці свої вже простягає
По наші душі, волю і життя.

Червона мла — примара комуністів —
Знов запрягти нас хоче до ярма.
В селі маленькім і в великім місті
Знов піднімає голову вона.

Червона мла уже півсвіту вкрала,
Загарбує усе, куди не кинь:
Полів безмежних золото яскраве
І неба мирного безмежну синь.

Тризубця золото горить нетлінне,
Він визволить народ наш із ярма,
Хоч як нас не згинали на коліна,
Хоч знали нас Сибір і Колима.

Невже дарма вмирали патріоти?
Невже козацький дух вже зник в імлі?
Шикуються юнців безвусих роти,
Що під Крутами сплять в святій землі.

Сини преславні й доньки України!
Прийшов наш час: із млою стать у бій,
Щоб землю рідну відродить з руїни,
Щоб повернуть свободу справжню їй!

Нащадки славних лицарів козацьких!
Брати-українці! Ми — одна сім'я!
Хай в ріднім краї під Шляхом Чумацьким
Тризуб нам ясним сонцем засія.

Хай виграє блакиттю небо синє,
Хай колоситься нива золота!
Нехай, як ружа славна, Україна
Серед народів вільних розквіта.

квітень 1998 р.

Ольга ЗМАГА-ХОРОЛЕЦЬ

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇВ

Заходом Союзу Українських Ветеранів Армії УНР і Українського Резистансу, 31-го січня українська громада Мінеаполісу вшанувала пам'ять всіх поляглих за волю України. В українській православній церкві св. Михаїла настоятель о. прот. Микола Метулинський (церква св. Юрія) та о. прот. Петро Сівко (церква св. Катерини) відслужили панахиду. Співав хор під керівництвом пані Галини Корсун.

Молодь ОДУМ-у стояла з прапорами, а також стояли українські ветерани (лави яких, на жаль, дуже порідшали). Було традиційне коливо і калач, уквітчений пшеничними колосками і червоними маками.

Після панахиди учасники відправ перейшли до парафіяльної аудиторії, де відбулася жалібна академія, яку відкрив вступним словом інж. Олександр Полець.

Присутні відспівали молитву "Отче наш", а інж. Микола Денисюк виголосив змістовну доповідь, що була якраз на часі, бо збігалася з річницею Крут. Вказавши на значення бою під Крутами, доповідач порівняв його юних учасників з українською молоддю 1990 року, яка була готова на голодову смерть на вулицях Києва.

У програмі свята згадано і вшановано всіх героїв, поляглих за волю України. Мистецьку програму свята виповнили вірші та пісні. Деклямацію "Герої Крут" М. Щербака та вірш "Борцям за волю України" продеклямувала Ольга Хоролець.

Дуже гарною українською дикцією деклямували діти: Наталка Кушнір — вірш "22-го січня" і Марко Кушнір — вірш "Крути". Слідувала деклямація А. Кушніра "Базар".

(Закінчення на сторінці 32-ій.)

УКРАЇНСЬКА ФІРМА
ROCK OF EUROPE

ПАМ'ЯТНИКИ з УКРАЇНИ
та з ІНШИХ КРАЇН

ВИГОТОВЛЯЄМО
на ЗАМОВЛЕННЯ

ДОСТУПНІ ЦІНИ

ПРОФЕСІЙНО
ВИКОНУЄМО
НАПИСИ та РІЗЬБУ

(416) 232-1250

83 SIX POINT ROAD
TORONTO, ON M8Z 2X3

ЛЕСЯ ДИТИНЯК — ДИРЕКТОР

Микола ГАВРИШ

ВЕЛИКИЙ МИТРОПОЛИТ

Як добре й безпечно говорити про історію, мовляв, все це вже проминуло! Та мені хотілося б повернутися до того минулого так, щоб ми могли мати з нього якусь користь.

В історичній науці прийнята думка про те, що російський цар Петро I був людиною, що докорінно реформувала Росію.

Але вже давній український учений Юрій Венелін, якихось 150 років тому ставив питання: хто був більшим реформатором — Петро I чи Петро Могила? Бо Петро Могила, рятуючи православ'я, просвітив тогочасну Україну-Русь, познайомивши її із західною освітою. Він був людиною ідеї, енергійною, послідовною, що не раз нехтувала особистими інтересами.

Тому варто поцікавитися ближче цим незвичайним діячем XVII століття.

Та перше, ніж пробувати зрозуміти учасників подій тих далеких літ, слід познайомитися із загальним станом речей у тогочасній Європі.

В католицьких колах Заходу вже давно точилася запекла боротьба. Вищі церковні достойники воювали один з одним. Протестанські реформи, започатковані Лютером, теж викликали цілу бурю. Не раз доходило до кривавих сутичок між прихильниками різних гілок християнства.

Дуже часто змагання церковних ієрархів за душі віруючих знаходили свій відбиток у численних працях полемічного характеру. З великою красномовністю кожен автор таких книжок і трактатів доводив, що його опонент грішник, відступник від справжньої віри, який хоче затягти своїх прибічників у лапи Сатани.

Однією з найбільш характерних рис католицької церкви тих часів — була її нестримна войовнича експансія. Рим прагнув будь-якою ціною поширити своє вчення і здобути для себе якнайбільшу кількість віруючих. Після успішного навернення цілої Південної Америки та кількох країн Західної і центральної Європи на католицизм Ватикан звернув свій погляд на Схід. Населення тих широких просторів було православне. Якби Ватиканові вдалося навернути його на католицизм, позиція Риму була б напевно забезпечена, бо після цього в Європі не залишалося б ні однієї більш-менш значної країни з іншим віровизнанням.

Події на західних землях України здебільшого були наслідком політичної гри вищих церковних достойників.

Впровадження на Сході церковної унії між Ватиканом та колишніми православними коштувало багатьох жертв. Та, водночас, заведення унії дало поштовх до величезних змін у всіх галузях життя тогочасної України. Змін, що поклали свій відбиток на духовий розвиток цілої країни та її народу.

Вельми цікава тема — заведення Унії — може бути предметом для розгляду в інший час.

У даний момент зупинімося на обставинах, які створилися в Україні у першій половині XVII століття.

Беручи до уваги моральні засади тогочасних діячів, все одно: церковних чи світських, ми не повинні дивуватися поведінці людей, що протирічить нашій сьогоднішній уяві про вище духовенство. З нашої точки зору єпископи, а тим більше митрополити, мають бути зразком християнина з усіма його чеснотами. Але кілька століть тому всі ці достойники були перш за все людьми з усіма людськими рисами.

Справу переведення населення українських західних земель із православ'я на греко-католицизм чи унію, взяли в свої руки єзуїти. Один з найсильніших на той час орденів Римської церкви мав неабиякий досвід праці з тими, кого вони хотіли навернути на своє. Для цього вживалися різні засоби. З простими людьми багато дечого було зроблено силоміць — вогнем і мечем. Значніші та впливовіші представники української шляхти, що трималися своєї віри, потребували іншого підходу.

У випадках, де нічого не вдавалося зробити силою, єзуїти вживали дуже розумну й розраховану на майбутнє методи.

Тому що в тодішній Польщі тільки вищі прошарки населення тримали в своїх руках силу, їхній плян був навернути на католицизм перш за все вищі класи.

Досвід князів Острозького, Вишневецького та інших магнатів, коли діти після смерті православних батьків робилися католиками (і навіть не уніятами, а римо-католиками), підказав єзуїтам, що треба діяти через молодше покоління.

Для цього у новоприєднаних до Речі Посполитої землях вони почали заводити школи чи колегії. Їх сітка була значна. Єзуїтські учбові заклади з'явилися у Вільно, Полоцьку, Ярославі, Львові. Пізніше такі колегії були створені в Луцьку, Барі, Перемишлі, Києві, Острозі.

Наука в таких школах була на високому рівні. Бідних студентів єзуїти навіть вчили безкоштовно, що в очах багатьох мало б свідчити про їхню гуманність і християнську любов до ближнього.

Працюючи з молоддю, досвідчені виховники уміли зацікавити студентів і схилити їх на свою сторону. Разом з тим дітей виховували у неприхильному до православних дусі, не забороняли їм негарної поведінки чи висловів по відношенню до не-католиків.

Випускники їхніх шкіл не раз робилися фанатиками (як це можна бачити на прикладі того са-

мого князя Вишневецького), а впоєна в них наука залишалася з людиною на ціле її життя.

Не раз такі неофіти-католики (та й уніяти) відзначалися особливою нетерпимістю до віри їхніх дідів, а часто й батьків.

На жаль, і в таборі самих православних не було згоди. Ситуацію утруднювало ще й те, що Україна мусила витримувати напади кількох сильних ворогів — татар, турків і поляків. І в жодному випадку у неї не було на кого покластися.

Для оборони від войовничих супротивників у кількох містах України були створені церковні братства, що об'єднували православних.

Але без матеріальної і моральної підтримки багатшої і впливовішої української шляхти братства почали занепадати.

Одне тільки Київське продовжувало існувати й виконувало роль, якій багато в дечому судилося стати вирішальною.

У 1615 році багата шляхтянка Гальшка (уроджена Гулевич), подарувала братству свої маєтності в Києві на Подолі з умовою, щоб там був заснований Братський монастир зі школою. Вона була жінка розумна, тому залишила за своїми нащадками право відібрати у братства подароване йому місце, якби воно якимось перейшло до рук не-православних.

Тоді ж багато людей записалося до братства, яке завдяки побудованій там церкві стало зватися Богоявленським.

1620 року патріарх Єрусалимський Теофан затвердив статут братства і дав йому патріаршу ставропигію. Це означало, що воно не підлягало нікому з вищих місцевих церковних достойників.

І тут на духовній сцені Києва з'являється Петро Могила, людина, що дала новий поштовх, нову силу тому духовому рухові, якого так потребувала Україна.

Могила походив з роду молдавських бояр. Народився він 21 грудня 1596 року. Його рідний дядько по батькові був господарем Молдавії; батько Симеон — короткий час господарем Валахії, а потім Молдавії. "Господар" тоді означало більш-менш те ж саме, що "князь". Обидва господарі були ревними православними і підтримували Львівське православне братство, посилаючи туди значні суми грошей на побудову братської церкви.

У Львівському Успенському братстві виховувався й Петро Могила, де він зробився особливим прихильником православ'я і недругом Унії. Його теологічна освіта розпочалася в Замості, а пізніше він навчався й за кордоном. Прослухавши виклади західних професорів у Голляндії, а також у Парижі, він став добре освіченою людиною та опанував грецьку й латинську мови.

Коли Петрові було 16 років, його родина через несприятливі обставини змушена була шукати притулку в Польщі, де жили їхні родичі. Завдяки одруженню доньок родина Могили породичалася з найвпливовішими польськими магнатами — Михайлом

Вишневецьким, Степаном Потоцьким, Самуїлом Корецьким та іншими.

За кілька років, завдяки впливові Київського митрополита Йова Борецького, Петро Могила став ченцем і вступив до Києво-Печерської Лаври. Дальші події розгорталися дуже швидко: на початку 1627 р. Петро був ще світською людиною, а в кінці року став уже Києво-Печерським архимандритом. Біля п'яти років він залишався у цьому сані.

Весь цей час він був у центрі подій і жваво цікавився усім, що робилося навколо, а зокрема в церковному житті. Будучи людиною рішучою та хороброю, він відразу урочисто засудив книжку "Апологія" Мелетія Смотрицького у присутності самого автора. Хоч Смотрицький був дуже відомий на той час церковний діяч.

Будучи настоятелем ставропигіяльної Лаври, Петро Могила визнавав владу Константинопольського патріарха тільки номінально. На почесному й незалежному місці настоятеля його титулували "Великим архимандритом".

Все ж до київського митрополита Йова Борецького він ставився з синівською пошаною. Борецький перед смертю залишив Могилі всі свої грецькі й латинські книжки, зробив його своїм виконувачем духовниці та доручив йому добудову Михайлівської дзвіниці та турботи за Києво-братську школу.

За кілька десятиліть упосліджений стан православної духовенства, позбавленого можливості вдосконалюватися й чинити опір експансії ворожих сил, призвів до кризи в галузі духового розвитку. Тяжко було православним теологам і письменникам у літературній полеміці з католиками витримувати наступ краще освічених опонентів.

Єдиний вихід з такої ситуації полягав у тому, що слід було йти в науку до чужинців і використати у власних інтересах латино-польську освіту, що

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІЇ

і син АНДРІЙ -- власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машини до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими зображеннями в гуртовій і подрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кришталі.
- Висилка пачок до всіх країн.

"АРКА ЗАХІД"

2282 Bloor St.W. Toronto, Ontario M6S 1N9

Tel. (416) 762-8751

зросла таки на ґрунті протестанства, хоч з цим не хотів погоджуватися Рим.

Будучи людиною далекозорою, окрім інших речей, Петро Могила звернув пильну увагу саме на справу освіти. Замість Братської школи на Подолі, він вирішив створити у Лаврі новий вищий учбовий заклад для викладання *вільних наук грецькою, слов'янською та латинською мовами*. Нове Лаврське училище, як на той час, мало широку освітню програму — грамати́ка, реторика, діалектика, арифметика, музика, геометрія, астрономія, теологія. На жаль, воно існувало лише короткий час: усього біля двох років.

Петро Могила не захотів підривати значіння Братської школи цим училищем, особливо після того, як Богоявленські братчики зобов'язалися визнати, що він, як старший братчик, буде пожиттєвим блюстителем і опікуном не лише братських шкіл, а й Братського монастиря з усіма його маєтностями.

Між іншим, цікаво познайомитися з порядками братських шкіл тих часів. Для прикладу можна розглянути *Елліно-словенську школу* Луцького братства.

Учнів ділили на три рівні: в першому вчилися читати, у другому читали й виучували напам'ять різні предмети, а в третьому пояснювали й обговорювали вивчене. Після закінчення науки у класі учні були зобов'язані переповідати один одному лекції, записувати їх і повторювати перед батьками чи господарями, яким їх доручили. На другий день перед початком нової лекції вони обов'язково переповідали вчителю вчорашню.

Для вправ з мови учні розмовляли не "простою" мовою, а грецькою чи слов'янською. До школи приймали дітей усіх станів і рівнів: від багатой шляхти й міщан до найбідніших вуличних жебраків. Виховникам було суворо наказано не робити між ними жодної різниці, а керуватися виключно успішністю учнів. Усі студенти по черзі виконували обов'язки слуг, топили печі, замітали підлоги й двори в школі тощо. Кожної неділі й у свята вони збиралися на богослужбу, ще перед відprawою вислухували відповідні повчання, а пообід слухали пояснення прочитаних із Святого Письма місць. Чотири рази щороку, в піст, студенти говіли. Керівники школи сліdkували за їхньою поведінкою як у школі, так і поза нею та карали різкими. Кожної суботи після обіду вчитель читав їм довгі повчання з правилами поведінки, а потім різкими давав їм "пам'ятного".

Київська коле́гії в той час мала такий же устав, як і школа в Луцькому, з тією різницею, що там, у додаток до грецької і слов'янської, викладали ще й латинську та польську мови. Тому назва її була *"школа наук елліно-слов'янського і латино-польського письма"*.

Поширення шкільної науки дало Україні людей, які були в стані виступити на літературну боротьбу з ворогами православної віри.

Св. Петро Могила.

І пізніше випускники Київської школи з честю виходили із полемічних змагань з католиками, у яких як учений-теолог не раз брав участь і сам Могила.

Завідувач Лаврської друкарні та братської школи, керуючий великою і багатю Лаврою, Петро Могила був більш впливовою особою, ніж митрополит Ісайя Копинський, що в той час перебував у Михайлівському монастирі.

1632 р. помер польський король Сигізмунд III. На виборчий сойм головним духовним послом з Києва поїхав Печерський архимандрит Петро Могила з уповноваженням не лише від усього духовенства, а й від самого митрополита.

На соймі Могила рішуче виступав за православну Церкву й добився від нового короля Владислава IV значного розширення її прав. Православна Церква з 1632 року діставала права легального існування у польській державі, яких її позбавили ще з часів Берестейського собору 1596 року.

49 православних шляхтичів, присутніх на соймі, обрали Петра Могила кандидатом на київську митрополію. Новий король Владислав затвердив його у цьому званні.

Зберігаючи за собою Києво-Печерську архимандрію, Могила поїхав висвячуватися до Львова.

Львів на той час мав лише одного православного єпископа (Ієремію Тисаревського), що був найменований екзархом Константинопольського патріярха і мав право висвячувати київських митрополитів від імени вселенського патріярха.

До Львова прибули всі три православних єпископи, багато священників та мирян; Перше посвя-

чення було в середу на Святій неділі, друге — в суботу (на єпископа), а третє, на митрополита, в Провідну неділю 28 квітня 1633 року. Все це відбулося у пишній церкві Львівського ставропігійського братства, на будову якої родина Могили робила великі пожертви.

Коли, після двох місяців, новий митрополит, якому не було й 37 років, повернувся до Києва, йому піднесли два панегірики — один від Лаври, а другий від Києво-братської колегії. І взагалі його призначення викликало захоплення багатьох.

Ось епізод, що свідчить про настрої тих часів: київські міщани разом з козаками й православним духовництвом у захопленні кинулися відбирати в уніятів Софійський собор. Уніятський митрополит Йосиф Вільямін Руцький жив не в Києві, а у Вільно. Собор св. Софії стояв порожній, служби в ньому не правили, а ключі мав сторож шляхтич Корсак, що жив за містом у Софійській слобідці.

Юрба киян у п'ятсот душ на чолі з Баляскою, Веремієнком і Биківцем, кинулася на дім Корсака. Пана тоді не було вдома. Кияни вимагали ключів від собору, але пані Корсакова, що залишалася на господі, відмовилася їх дати. Тоді люди проголосили, що ключі вони знайдуть самі, кинулися до собору, відбили колодки на дверях, виламали двері, побили тих, хто їх не пускав, забрали ризницю й церковний посуд та одвезли все в Лавру до митрополита.

Разом з храмом св. Софії кияни тоді ж заволоділи дерев'яною церквою св. Миколая, збудованою на місці Десятинної та древніми стінами церкви св. Василія, побудованої св. Володимиром на Перуновому горбі.

Першою турботою митрополита була справа приведення собору св. Софії до відповідного стану та його освячення для відправ.

Після певного періоду боротьби Могила взявся за кращу сторону митрополичої діяльності.

Він поліпшив організаційну структуру православної Церкви, опрацював чіткі догматичні правила, реформував монастирі.

Навколо митрополита створилося коло вчених і працівників у галузі культури, знане як Могилянський Атенеум. До нього належали А. Кальнофойський, С. Косів, І. Козловський-Трофимович, С. Почаський, Т. Тризна та інші.

Під керівництвом Могили за 11 років ці діячі приготували нові видання Біблії, Житій святих та новий Катехизм, пізніше затверджений всіма православними патріярхами. Деякі праці, приміром, "Крест Христа Спасителя і кожного человека", де була включена і одна з його проповідей, писав сам митрополит. До інших, таких як номоканон, літургікон, антологія молитов, дидактичне Євангеліє, тріодіон, він написав вступ. Його "Великий требник" не обмежувався самим тільки викладом молитов і обрядів, а додавав пояснення і приписи для того чи іншого випадку.

Переглянувши досі вживані церковні книги та усунувши з них недоліки, ще року 1629 Могила видав "Служебник". Через 10 років, уже в сані митрополита, він надрукував цю книжку другим виданням, значно її розширивши.

Відразу після висвячення на митрополита він перетворив Братську школу в колегію, заснував іншу школу у Вінниці, завів при київському братстві монастир і друкарню.

Культурницька діяльність Могили включала створення друкарень не лише в Україні, а і в Яссах (Молдавія), куди він скеровував і відповідних фахівців друкарської справи.

Завдяки королівському привілею він, хоч і з труднощами забрав із рук уніятів Софійський собор, Видубецький монастир та інші храми. Всі вони були напівзруйновані. Приміром, св. Софія була не тільки порожня всередині, але не мала й даху, а деякі її стіни пообвалювалися. Видубецький монастир 1635 р. теж був спустошений і знищений, а вже наступного року Петро Могила міг назвати себе ктиторм і обновителем того святого монастиря з його Михайлівською церквою. Він підняв з руїн церкву Спаса на Берестові, недалеко від Лаври, збудовану за переказом ще св. Володимиром.

Того ж 1635 р. Могила звелів розкопати залишки Десятинної церкви і відкрив труну з мощами св. Володимира. Він почав був відновлювати й цю церкву, але не встиг. У заповіті він розпорядився, щоб будова була докінчена й залишив для цього 1000 злотих. Між іншим, він започаткував перші археологічні роботи в Україні.

Третю прадавню церкву св. Василія (або Трьох святих), відібрану від уніятів, митрополит для відновлення приписав до Києво-братського училищного монастиря. Під його протекцією був відновлений і приведений до порядку й Києво-Фролівський монастир. Відновлення усіх цих будівель (особливо Софійського собору) коштувало дорого.

Для цього Петро Могила вживав частково власні гроші, а частково Лаврські та пожертви.

Крім того, він піклувався Києво-братським училищем, яке в ті часи називали по різному: школою, гімназією, колегією. Митрополит старався, але не встиг дістати від короля цьому учбовому закладові назви академії.

(Продовження в наступному числі.)

Письменника і громадсько-політичного діяча
та

шановного читача "Молодої України"

д-ра Василя Івановича Гришка

вітаємо з 85-річчям !

Міцного здоров'я вам, Василю Івановичу !

*Редакційна колегія
журнала "Молода Україна".*

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В РОСІЇ

Ненормальність стосунків між Україною і Росією відома всім.

Зрозуміло, що відповідальність за такий стан речей, перш за все, падає на північного сусіда України.

І немає, мабуть, такого клаптика колишнього Советського Союзу, де не було б українців, бо на жаль, вони розсіяні по всіх просторах велетенського чужого моря.

Та, незважаючи на всі утиски, які наші земляки зазнають з боку урядових і неурядових чинників Російської Федерації, свідоміші з тих, кого доля закинула поза межі України і які перебувають у так званому СНД, віддано працюють для збереження нашої національної ідентичності.

У цій статті читач знайде інформацію про діяльність українців, що живуть у Петербурзі.

Звісно, що дуже часто певні події через різні причини приходять до нас із запізненням і не раз знаходять своє висвітлення згодом — через деякий час.

У величезному північному місті національно свідомі українці створили Раду української національної автономії Санкт-Петербургу, що складалася з 22 осіб.

Українське суспільно-культурне товариство ім. Тараса Шевченка в минулому році виробило широкий плян роботи. Окрім спільного святкування Різдва, Великодня та Зелених свят, передбачало-

ся й відзначення пам'яті Лесі Українки, Шевченка, Гоголя, гетьмана Полуботка та багато інших заходів.

В українському відділі Державного музею етнографії у рамках проекту "Українці Санкт-Петербургу — Україні" на початку року був влаштований творчий вечір "Українська поезія і пісня в Санкт-Петербурзі", а трохи пізніше, в цьому ж місяці, вечір Василя Стуса.

Та чи не найважливішим успішним заходом Товариства була робота по спорудженню пам'ятника Шевченкові.

Ціла ця справа розпочалася вже багато років тому. Після довгих зволікань, кількаразової зміни місця, в якому передбачалося поставити пам'ятник та штучно створюваних місцевою владою проблем з митницею нарешті були зроблені важливі практичні кроки в цьому напрямку.

15 листопада минулого року був закладений і освячений бетонний фундамент для постаменту пам'ятника.

Та найкраще, мабуть, буде познайомити наших читачів із враженнями безпосереднього учасника цієї знаменної події діяльного члена Ради української національно-культурної автономії Санкт-Петербургу, композитора й поета Олександра Дорошенка, вірші якого друкувались в ж. "М. У." (див. ч. 441):

ЩЕ ОДИН ВАЖЛИВИЙ КРОК...

Сьогодні в українців Санкт-Петербургу свято, сьогодні — урочисте закладення пам'ятника Тарасові Шевченку.

При виході з метро, на станції "Петроградская", купив дві червоні гвоздики. Ще раз заглянув у свою торбинку: наша сімейна ікона Богородиці, портрет Тараса Шевченка, власноручно вирізблений мною на чорній фанері, чотири блакитно-жовті прапорці. Усе — на місці, нічого не забув і не загубив.

Субота, перехожих ще небагато, хмарно.

Пройшов повз Дім Культури ім. Ленсовета, звернув ліворуч за ріг. Ось він! Сквер Тараса Шевченка. Великий просторий трикутник між Малим проспектом та Левашовським, що відходять від Каменноостровського проспекту.

Невисока нова залізна огорожа, впорядковані клумби, старий каштан, ще кілька великих дерев від Ординарної вулиці. Навпроти, через Каменноостровський проспект, на віддалі якихось 200 метрів — пам'ятник проф. Попову — згідно з офіційними советськими твердженнями — винахідникові радіо.

Місце чудове. Тепер зрозуміло, чого "нові руські" так хотіли збудувати тут бензоколонку. Го-

лова Товариства ім. Т. Шевченка, п. Микола Жигло, якимось розповідав (сам він — архітектор, керівник проєктів):

"Ходять, ходять "нові руські" навколо головного архітектора Санкт-Петербургу п. Харченка і все дивуються, чому гроші безсилі. "Слухайте мене уважно, — каже Харченко, — Моє прізвище закінчується на "-ко". А пам'ятник тут буде людині, прізвище якої теж закінчується на "-ко" — Шевченко! Зрозуміли?"

Посередині цього великого трикутного скверу впорядкована велика кругла клумба, посеред якої на чверть метра виступає над землею бетонний восьмикутник фундаменту під пам'ятник з хрестом і нішею у центрі.

Потроху збираються люди. Мікроавтобус Радіо Санкт-Петербург уже на місці. Мікрофон чекає...

А люди все підходять і підходять. У руках — квіти, подекуди — прапорці. Більшість людей — українці, активісти діаспори. Ось стоять жінки, члени Українського хору Фонду української культури Санкт-Петербургу та області. Їм завжди є про що поговорити. Серед них Феодосія Михайлівна Коваль (вона тут у дітей нянчить онуків, влітку

від'їздить на Хмельниччину), їй довіряю портрет Шевченка. Вона його тримає, як образ, з любов'ю. Роздаю прапорці, один з них довіряю генералові, академікові російської Академії наук, артилеристові п. Демиденкові. Підходить Валентина Блажчук — голова Фонду української культури, просить у мене кілька запрошень на закладини (я власноручно набрав на комп'ютері оригінал-макет запрошення, узгодив його з п. Жиглом і на власні кошти надрукував у типографії 100 примірників). Ось поети: О. Ф. Полікарпов, Ю. Ф. Омельниченко. Ось підходить Микола Жигло. Кажу йому, що ніша, до якої вкладатимемо капсулу, повна води. (Клюмба дуже вогка, але я сховався і все перевіряв.)

— А де ж будівельники? — хвилюється Жигло.

— Та хай їм лихо, — кажу, — я сам вичерпаю воду. А ви зустрічайте гостей!

Добре, що в мене знайшовся невеличкий поліетиленовий пакет. Починаю вичерпувати воду. Вода крижана. Жменею вибірую камінці, каштани, сміття. Рука замерзла. Нарешті ніша чиста. Витер руки об траву на газоні, що навколо центральної клюмби.

Замайорів великий український прапор на високій гнучкій щоглі. Це прийшов Валентин Іващенко, ввесь обчіпланий камерами. Фотографує мене разом з пані Коваль та її товаришкою. (Пізніше Валентина Блажчук сказала, що це одна з найкращих і змістовніших світлин.) Питає, що буде покладено в капсулу. Я відповідаю, що позавчора Микола Жигло запросив мене до себе додому й показав усе, що заплановано покласти до капсули: Тарасову "Захлявну" книжку, мініатюри його картин, альманах "Покладений часом", ювілейна монета радянських часів із зображенням Шевченка, моя збірка віршів "Не цурайтесь батьківської мови" та, саме головне — "Звернення до нащадків". При розгляданні "Звернення" на Раді я запропонував додати слова про любов до Батьківщини, що й було схвалено. Після цього п. Жигло доручив мені перекласти "Звернення" на українську мову та надрукувати його текст на комп'ютері. Це я зробив своєчасно, а також придбав саму капсулу.

Пробігає заклопотаний п. Шурко, президент Фонду "Пам'ятник Т. Шевченку":

— Де російський прапор? Це провокація! Де Жигло?

— Та не може Жигло, — кажу, — один про все дбати! Я пам'ятаю, що на Раді він комусь це доручив. (Нас Вербицька вже раз навчила, тому ми намагаємося бути обережними.)

Починається акція. Добрі слова про Шевченка сказали голова адміністрації Петроградського району, головний художник міста, шевченкознавець Петро Жур й автор пам'ятника й дарувальник Лео Мол. Микола Жигло проголошує "Звернення до нащадків". Все йде за планом: "Звернення" закривається в металеву капсулу, Лео Мол і Микола Жигло йдуть по клюмбі до ніші. Вони затримуються

для фоторепортерів і кладуть капсулу в нішу. Що до неї власноручно востаннє відібрав Лео Мол, знають тільки він та Жигло.

Священик о. Сергій з помічником приступають до ритуалу Освячення. Напруження зростає. І ось лунають вони, довгоочікувані слова: "...освящаю фундамент под пам'ятник Тарасу Шевченко".

У багатьох українців на очах сльози — ми два роки чекали на цю подію.

Будівельники заливають розчином нішу. До хреста лягають квіти. Хор співає "Заповіт".

Слава Тобі, Боже! Ще один важливий крок до відкриття пам'ятника Т. Шевченкові в Санкт-Петербурзі зроблено сьогодні, 15 листопада 1997 року.

Увечері про цю подію повідомило Радіо Санкт-Петербургу.

Р. С. Коли я клав квіти до фундаменту в день проголошення соборності України (22 січня 1998 р.), у сквері Шевченка були поставлені добрячі новенькі лави.

На 10 квітня 1998 р. на рахунок Фонду "Пам'ятник Т. Шевченку" було зареєстровано лише 3 приватні внески:

Т. М. Зубик — 1,000 рублів,

О. В. Дорошенко — 100 рублів,

Марія Фішер-Слиж — 100 доларів США.

Україна обіцяє надіслати брилу вишневого граніту для постаменту.

Подібна інформація часами створює враження, що українці поза рідною землею дужче відчують їхню національну приналежність та бажання за всяку ціну зберегти свою ідентичність, ніж ті, що живуть у її межах.

Перед закладами пам'ятника Тарасові Шевченку, 15-го листопада 1997 р., в Санкт-Петербурзі, Росія.

Олександр Дорошенко, Феодосія Коваль (з портретом Т. Шевченка) та знайома Ф. Коваль.

Фото В. Іващенко.

Микола ГАВРИШ

ВОЛОШКА У ЖИТНІХ ПОЛЯХ...*(Збірка поезій, Київ, 1997)*

На рясному небозводі української поезії в сузір'ї жінок-поетес помітна яскрава зірка.

Мова тут про відому письменницю Світлану Кузьменко. Остання її збірка, попри дещо надуману назву (Чи не простіше було б "Волошка в житнях"?), вигідно відрізняється своїми поезіями від таких нині модних віршів деяких менш досвідчених сучасних авторів.

Висловлені тут міркування, може, дещо відмінні від загальноприйнятого стандарту для рецензій. У цьому короткому огляді збірки читач, мабуть, помітить що все сказане тут не ілюстроване прикладами з віршів. Це залишає йому більше свободи для власних спостережень і роздумів.

У наш неспокійний вік, коли всюди відбувається переоцінка цінностей, ставляться під питання такі, здавалося б, аксіоматичні речі: родина, патріотизм, релігія та інші вселюдські поняття, поезія спокійна, так би мовити, "затишна", "тепла" набуває особливої ваги.

Здавна робилося чимало спроб "модернізувати" мистецтво: малярство, музику, літературу. Не припиняються такі спроби й зараз.

Особливо в поезії ми не раз спостерігаємо еквілібристику, жонглювання: намагання писати без розділових знаків, заголовних літер, без рими. Неримована поезія криє в собі небезпеку від верлібру перейти до поезії в прозі, а далі взагалі до прози. Крім того, білий вірш часто буває ознакою того, що його автор вибрав лінію найменшого спротиву. Адже писати без рими простіше й легше.

Та чи не наймаркантнішою рисою багатьох сучасних поетів є бідність образів або й повний їх брак.

Авторка згаданої збірки не "віддає данини" сучасним, здебільшого короткотривалим течіям.

Тому приємно читати рядки, написані безптенсійно, по змозі з точними римами й часто вдаю образністю.

Не вдаючись до оцінки формальної сторони віршів Світлани Кузьменко, варто зупинитися на тому настрої, який ця поезія створює. На враженні, що вона залишає.

(Закінчення з попередньої сторінки.)

Між іншим, справа спорудженого в грудні 1997 року пам'ятника Гоголеві теж тривала довго, бо перший камінь під його постамент був закладений ще 1952 року! Правда, сама робота відновилася два роки тому.

Ми намагатимемося інформувати наших читачів про дальший розвиток подій у справі встановлення пам'ятника Шевченкові в Петербурзі.

Збірка "Волошка в житніх полях" — це не творчість, призначення і суть якої відомі хіба що єдиному їх авторові. Вона не втомлює, не роз'ятрює читачевої психіки. І кожен вірш у книжці читається легко.

Добре, якщо поезія зрозуміла та заторкує живі зацікавлення читача. Саме цього й досягає авторка.

Колишні музикознавці за ніжність і легкість його творів прозвали Ф. Шопена "жіночим" композитором, хоч він не мав на думці писати спеціально для жіночої аудиторії. Твердили, що по згаданих рисах його творчості можна безпомилково назвати автора. Вірші ж Світлани Кузьменко теж безпомилково віють саме "жіночістю".

Тому й не дивно, що в її віршах багато місця присвячено проблемам жінки. Проблема колишнім і сучасним.

У творчості Світлани Кузьменко не помітно різких бурхливих спалахів. Кожен її вірш — це світильник, що горить рівним теплим вогнем. Висловлені нею почуття й переживання не є чимось хвилявим. Свої вірші вона виношує, як мати — дитину. І всі вони справляють враження написаних внаслідок глибоких розмірковувань.

У збірці багато зворушуючих патріотичних віршів. А поезії на загальнолюдські теми спонукують читача до філософських роздумів.

Мова віршів проста, доступна, без надмірного вживання "учених" висловів. А це таке цінне в поезії, де автори віршів не раз ховають і так убогий зміст за "мудрими" словами чи формою. Хоч від цього їхні поезії аж ніяк не виграють. Скоріше, навпаки.

Абстрактність у віршах Світлани Кузьменко не переборщена, вона не домінує і не залишає читача перед питанням: "Що саме хотів сказати автор віршем, написаним поза часом і простором?" Заторкнуті авторкою теми зрозумілі кожному, особливо жінці.

Певна лаконічність, особливо при кінці деяких віршів, стимулює зацікавленість читача, даючи йому нагоду глибше вдумуватися у зміст прочитаного, а часом і приходити до самостійних висновків.

У жодному випадку Світлані Кузьменко не можна закинути нещирості. Так поетеса бачить речі, так вона про них розповідає. При чому вона з довірою підходить до читача й ділиться з ним своїми думками, почуттями та враженнями.

Прочитавши "Волошку в житніх полях", закриваєш книжку з надією, що поетеса незабаром подарує шанувальникам її творчості наступну збірку.

Анатолій ПОГРІБНИЙ

ЖИВІ І МЕРТВІ

У дні вже узвичаєних ритуальних церемоній, пов'язаних з пошануванням Тараса Шевченка, може, не так важливо запевнити один одного у тому, наскільки ми любимо свого національного Месію, скільки відважитися вийти на розмову з його Духом, стати перед його усепроймаючим гострим поглядом та, зрештою, й таке поставити запитання: а якою мірою варті Шевченкової любови ми, сучасники, самі — ті, що здавна і підпираємося, і божилося його іменем, що не забуваємо зносити квіти до численних пам'ятників поетові, щороку організовуємо безліч пошанувальних дійств?

Як то усі знаємо, Шевченко став першим українцем, котрому до глибин розкрилася трагедія нашого національного рабства. Йому судилося стати першим живим, котрий заговорив до пустелі — до мертвих, кличучи їх до національного воскресіння і прозріння. І як же він розпікав та як шмагав своїх заглушених "московською блекотою" земляків ("раби, подножки, грязь Москви, варшавське сміття"), як мучився з того приводу, що "над дітьми козацькими поганці панують"!

*І всякий день перед нами —
Стид наш перед нами.*

Стид за те, що "в путах умираєм", стид за нанівець винищену національну гідність, за забуття українцями свого Богом і природою дарованого права на самостійне історичне життя ("О Господи! Дай мені хоч глянуть на народ отой убитий!..."), за рабське плазування біля чужих порогів...

І — о диво! — "трупів встали і очі розкрили". Поряд з Шевченком почали з'являтися також живі, і, власне, "з того часу всі в нас поділились на живих і мертвих, та й довго ще ділитимуться", як дуже точно і дуже прозріливо сказав П. Куліш. Але в якому співвідношенні перебувають живі і мертві українці! О, це по-різному складалося і складається на різних відтинках пошевченківської української історії. Були часи, коли свідоме українство нараховувало, наприклад, в Києві лише кілька інтелігентних родин, як то Грінченки, Косачі, Старицькі, Чикаленки та ще деякі. Потім були періоди національного піднесення, як на початку ХХ ст., потужний вибух енергії національного державотворення у добу УНР, фактично повне зліквідування живих у роки сталінщини, незнищений порив до воскресіння у 60-их, який, попри судомну антидію системи, увінчався, зрештою, новим пробудженням українців наприкінці 80-их — на початку 90-их років.

Та знову й знову не може нас не мучити запитання: загальнонаціональний сплеск на референдумі 1 грудня 1991 року — що в ньому переважило? — свідомо воля живих чи інстинктивно-підсві-

доме і лише миттєве пробудження тих, котрі у загрозливо великій кількості знову впали у летаргійний, мертвий сон?

***Страшно впасти у кайдани,
Умирать в неволі,
А ще гірше — спати, спати
І спати на волі...***

Ще і не дихнули ми на повні груди національної волі, ще й досі живемо "на нашій не своїй землі", що її численні й різні недруги квапливо знеукраїнізують, а вже частині з нас задрімалося, збайдужілося, знеохотилося.

"Що з вами, братове?" — пропікає нас своїм поглядом Тарас, і, вражаючись з нашої національної немочі, знову й знову звертає до кожного українця свої найвимогливіші імперативи. Ось деякі з них.

Умовина і настання, і тривкості національної волі окреслена Т. Шевченком цілковито однозначно. "І вражою злою кров'ю // Волю окропите". Якими розливами, морями крові було окроплено упродовж нашої багатовікової історії виборення волі України! Одначе запитаймо самі себе: чи то вража кров? Ні, переважно й переважно це кров борців-українців, з кількістю якої "вража зла кров" аж ніяк не може дорівнюватися. А вже ж саме наше державне усамостійнення було дароване нам Богом, власне, і несподівано, й безкровно, у сподіванні Божому, що ми цей дар щонайтривкіше візьмемо до рук. Ніби ми й взяли, але чи не тому, що цей імператив Шевченка лишився несповненим, ми і не дорожимо, як слід, безцінним даром, продовжуючи повсякчас перебувати у стані хисткості й непевності?

*Один у другого питаєм,
Нащо нас мати привела?
Чи для добра, чи то для зла?
Нащо живем?*

Питаємо... Тільки ж до якого часу усією-усією українською громадою не усвідомлюватимемо свого покликання, обов'язку перед Богом і Природою — розквітнути власним національним життям? Тож бо і була б наша віддача до розуму світобудови, було б сповнення своєї місії на цій землі.

Поки ж що маємо — "уродила рута... рута... // волі нашої отрута". Вона, отрута, роз'їдає наші душі, заронює у них сумнів, зневіру. І вже не одного українця страшить грізне Шевченкове пророцтво: "Погибнеш, згинеш, Україно, // Не стане й знаку на землі".

Погибнути і згинуті, діставши волю? Але яка ж була б то дика алогічність! І яка була б то кара

Божа услід за даром, що ним ніяк належно не можемо покищо скористатися!

Звичайно, ми не кровоспрагли. І Т. Шевченко напевне дав би нам індульгенцію, якби його заповіт ми сповнили в той спосіб, щоб численним недругам України дружно протиставили тверду, безкомпромісну, наступальну державу волю — таку потужну, щоб він, недруг, щомиті зважав на неї, сприймав би її з оглядом та острахом.

Натомість... Натомість ще не дослухалися ми й іншого імперативу поета, спрямованого проти "ідолів в чужих чертогах". Продовжують бовваніти на наших вулицях і площах чужі камінні ідоли — символи тоталітарного комуністичного режиму, і особисто я маю забобон, що тільки їх зліквідування означить фінал нашої ганебної прив'язі до чужинців та початок справді самостійного державного руху. А водночас — скільки ж діє в Україні ідолів живих, як мовиться, у плоті й крові, що їм ревно допомагають доморощені "няньки, дядьки атчества чужого!"

У містерії "Великий льох" Т. Шевченко спонукує одну із душ тяжко каратися у пеклі за те, що колись, у житті, з відрами вповні перейшла шлях, яким їхав гетьман до Переяслава присягати Москві; друга душа мучиться за те, що, буди дівчиною, напоїла коня московському цареві, який після перемоги над Мазепою та шведами вертався з Полтави до Москви; третя — за те, що безтямним дитяком усміхнулася російській цариці, коли та пливла по Дніпрові до Канева... Лише усміхнулася, й не запідозрюючи в силу немовлятьського віку, що то для України — найлютіша вовчиця, — і вже, за поетом, нема цьому прощення, вже це — щонайбільший гріх.

Про що це Т. Шевченко і в чому полягає цей його імператив? Про необхідність пильнування національної честі та самоповаги, про неможливість поступок і в дрібному тому, хто точить на Україну зуби, про брутальність і гріховність колінкування перед національним недругом. Як же ми відстаємо й сьогодні від вимог свого Вчителя!

**А тим часом перевертні
Нехай підрастають,
Та допоможуть москалеві
Господарювати,
Та з матері полатану
Сорочку знімати...**

І підрастають, і помагають, і знімають... І в тому й полягає найбільша наша трагедія, що ще й понині дістає своє потвердження в українській дійсності страхітлива візія Шевченка про близнят, які народжуються в Україні: "один буде, як той Гонта, // Катів катувати! // Другий буде — оце вже наш! // Катам помагати". Близнята — з одного й того ж зачаття, однієї крові, однієї плоті, ще й імена у них однаковісінькі: обидва Івани...

Чому ж ці Івани (Василі, Вячеслави, Олесі, Богдани, Михайли, Степани, Володимири) такі не—

солідарні між собою, чому один з них служить матері, а інший повсякчас оглядається на ворога, а то й прислужується йому, чому величезна українська сила ще й досі спрямовується не на українську користь? ("Нехай мати усміхнеться, // Заплакана мати")...

"А всім нам... єдиномисліє подай // І братолоубіє пошли". Це — ще одна Шевченкова заповідь, ще один пристрасний його імператив. Та чи дотримується він навіть тими, хто свідомо служить Україні? І як то часто варто згадувати:

Мій Боже милий, як то мало Святих людей на світі стало. Один на другого кують Кайдани в серці. А словами, Медоточивими устами Цілюються і часу ждуть, Чи швидко брата в домовині З гостей на цвинтар понесуть?...

Це — про крайній варіант внутрішньонаціональної неприязні, одноплеменського розбрату, наявності якого в нинішньому нашому житті годі заперечити. А поза тим — скільки ж спостерігаємо в Україні елементарної роз'єднаності, неузгодженості, нескоординованості у діях, дрібничкового вождизму, амбіційності! Ситуація у національно-демократичному, державницькому таборі напередодні березневих виборів 1998 року, та й ось нині — незадовго перед президентськими — страхітливий і найзастережливіший цьому доказ. Скільки було спроб з боку ряду позапартійних осіб, як-от патріарха Філарета, письменника Ю. Мушкетика та інших, все ж таки поєднати тих, програмові засади котрих практично не відрізняються! І, по суті, — намарне. Щобільше, дехто з тих, хто й підписав відповідний меморандум, все ж продовжував "нишком у куточку // Гострити ніж на брата"...

Чому ж не беремо до глибин душі найсокровеннішу Шевченкову молитву, чому даємо змогу недругові користати з нашої національної роздрібненості та здобувати в Україні все нові й нові плацдарми? Фактично бо ми самі сьогодні спорудили ситуацію, за якої ті партії, які не справили високої національної місії, мусимо, разом з більшістю лідерів, силами національно свідомої громадськості відправляти у відставку та найпришвидшеніше створювати потужну об'єднану Українську партію чи бодай згуртовану коаліцію партій — ту, яка зсолідаризує всіх, для кого над усе одне — Україна як національна держава.

А ще ж Шевченків імператив: "У їх народ і слово. І в нас народ і слово". Як гранично просто, чітко й зрозуміло роз'яснює Т. Шевченко і питання істинних стосунків двох народів, кожен з яких має жити власним незалежним життям, і питання мови, яке знову й знову мусується в Україні проімперськими силами! "По-московській так і ріжуть" наші найвищепосадовці, чума зросійщення на наших очах захопила інформаційний простір в Україні, бацили відрази до рідного слова заронюються у злюмпенізований розчарований у своїй державі лад ("Складіте ви псалом суворий // Про люд озлоблений у злі")...

"Московщина — кругом чужі люди", — сказав би Шевченко, якби зміг ожити, і про Донецьк, і про Миколаїв, Херсон, Запоріжжя, і навіть про вулиці Києва... "...На Україну я не надіюсь, там чортма людей... Я в марті місяці їду за границю, а в Малоросію не поїду, цур їй..." Оце розрізнення України, заради якої він був ладен проклясти й самого Бога і душу за неї погубити, а з другого боку — Малоросії, — це Якову Кухаренку писав Шевченко у 1843 році чи писав про наш час?

А так же наполегливо вчив і вчить нас поет дотримуватися мовної самошанобливості принаймні у спілкуванні українця з українцем, а в наших умовах — і з будь-ким, хто є громадянином Української держави! Пригадаймо з поеми "Сон": "Та як же ти — й говорить не вмієш по-здешньому? — Ба ні, — кажу, — говорить умію, та не хочу". Сумно й ставити запитання, чи перебуваємо ми на висоті ось цієї позиції, й ось такої вимоги Шевченка. І чи кожен українець протиставить фальші "етикету" (так, мовляв, заведено) національну гідність, що дорівнювала б гідності поетового ліричного героя? А вчив же нас Шевченко й окремими власними помилками, з приводу яких щиро розкаювався. "Переписав оце свою "Слепу", — звирявся він тому ж Я. Кухаренку, — та й плачу над нею: який мене чорт спіткав і за який гріх, що я оце сповідаюся кацапам чорствим кацапаським словом" (виділено поетом). Скільки ж українського люду сповідається цим словом (і то, повторюю, не у стосунках з росіянами, а межи собою) вже і в умовах волі України!

Докірливо вдивляється у нас Шевченко і вже в тисячний раз повторює (подовжимо його вислів): "У їх народ і слово. І в нас народ і слово. Чому ж не дослухається цієї істини?"

Слово — мова, але і дещо ще масштабніше, ніж мова. Видатний швед Альфред Єнсен свого часу закценоував, що те слово, яке поставив на сторожі свого народу Тарас Шевченко ("Возвеличу малих рабів отих німих, // Я на сторожі коло їх поставлю слово"), то є ніщо інше, як українська національна ідея. Свята правда! І це є найзначиміший Шевченків імператив. Тільки чому ж, чому так ясно, так глибоко розкрився він ще на початку ХХ століття

славному чужинцеві, і чому так тяжко це розуміння іде до нас, одноплемеників поета, котрі вступають вже в третє тисячоліття? Ще й досі бо не всі усвідомлюємо, що на плеканні національної ідеї, яку слід неодмінно ставити на щит державотворення, виростала і виростає переважна більшість держав світу — власне, всі, які у своєму прогресі значно випередили Україну.

Зоставив нам у спадок Шевченко і велике Слово, і найпростішу та вичерпну формулу національної державности — "В своїй хаті — своя правда, // І сила, і воля". Нас же він лишив по собі для свого щонайбільшого клопоту та суму. Надто бо повільно відтають "замерзлі душі", а з "гнилих сердець" занадто поволі виціджується "сукровата" та замінюється "живою козацькою тією кров'ю, чистою, святою".

Тому і лишається ще запечаленим творець українського "Вірую", яке мусить так гуртувати в одну сім'ю всіх українців, як християн усього світу єднає Ісус Христос. ...Пильно і вимогливо вдивляється Шевченко у кожного з нас, і в погляді його, як і в творах, — вогонь, що з нього ми широким загалом досі брали здебільшого жаринки. Нам вже пора всім українством, не остерігаючись увійти у цей вогонь. Це необхідно для остаточного нашого національного воскресіння, для вигартування наших душ, випалювання з них нашого національного осквернення — отого принизливо-ганебного комплексу національно-дефективного малоросійства (Є. Маланюк), бруталність якого першим усвідомив та проти якого і постав усією міццю своєї творчости Тарас Шевченко.

Пройдемо усі крізь той всеочисний вогонь — і то вже точно нарешті-таки возрадується, утішиться затужена Шевченкова душа. Поет упевниться: ми стали дужою та певною своєї історичної місії нацією, ми здатні очистити свою землю від усілякої колоніальної та постколоніальної нечисти, ми — на несхибному шляху до повносілої, повнодержавної України, ми — варті національної любови та муки Шевченка, його духовні діти.

*"Вечірній Київ" ч. 48, 3-го березня 1999 р.
Електронна версія незалежної газети.*

Ділимося сумною вісткою, що 19 січня 1999 року, в місті Тандер Бей, Онтаріо, помер на 82 році життя

Андрій Андрійович Степанченко,

єдиний брат Олени Лисик.

Висловлюємо глибоке співчуття Олені Лисик та всім членам її родини.

Світлої пам'яті Андрій Степанченко був довголітнім передплатником журналу "Молода Україна", а родина Лисиків — це щедрі жертводавці нашого журналу.

Вічна пам'ять Андрієві Степанченкові !

*Редакційна колегія та адміністрація журналу "Молода Україна"
і друзі-одумівці й топівці.*

Сергій ГАЛЬЧЕНКО

"УКРАЇНО МОЯ, УКРАЇНО,.. Я ЗА ТЕБЕ ПІДУ ДО ЗАГИНУ ЧЕРЕЗ ТЕРНИ НА ВІЧНИЙ ВІДЧАЙ"

Як же складалася доля спадщини В. Сосюри? Якою вона є сьогодні і чи скоро дійде до читача, який прагне пізнати розкішне дерево сосюринської поезії, а не користуватися відредагованими виданнями минулих десятиліть, в яких відсутні і твори, опубліковані в 20-ті роки, і ті вірші та поеми, що почали з'являтися на світ лише в останньому десятилітті?

Слова, винесені у заголовок, належать найніжнішому й найпроникливішому лірикові України ХХ ст. Володимирові Сосюрі.

Народжений на світ Божий 6 січня 1898 р. в Дебальцевому на Донеччині. Народитися в такий святий день — це вже прояв особливої ласки Божої. І, здавалося б, шлях людини, наділеної від природи великим талантом, буде, якщо не встелений трояндами, то не матиме, принаймні, стільки тернових колючок. Але людині дано право вибору: схибити чи не схибити, обмовити чи не обмовити, промовчати чи сказати правду. Існує (цитую із сонета В. Сосюри) "владне "так" і непокірне "ні", що засвідчує право вибору поетом тієї сторони барикади, за якою стоять усі людські чесноти. В. Сосюра вибрав бік правди, а отже — і тернистий шлях.

Доля творчої спадщини В. Сосюри така ж драматична, як і його власна. Під час визвольних змагань у 1918–1919 роках став він до лав війська Української Народньої Республіки, боровся за її волю. В авторському виконанні, як свідчать сучасники, поет читав такий варіант вірша:

*І пішов я тоді до Петлюри,
Як громами в степах загуло.
Скільки нас, юнаків, попід мури
Од червоної кулі лягло.*

Що ж повело романтичного юнака з Донецького краю до С. Петлюри? Пояснення знаходимо у "Третій Роті": "Змалку [я] мав грізливими образами козаччини.

А тут вона жива... Воскресла моя синя омріяна Україна, махнула клинком, і зацвіла земля козацькими шликами...

Ну й я українець. Чого ж мені треба? І записався до повстанців у такий момент."

А далі було, як на війні, — і розстріли, і кров. Найбільше вражало поетичну натуру В. Сосюри братовбивство на тій війні. Здавалося б, усі борються за Україну, за її волю, але ллється кров і падають брати.

*І в сльозах кривавих думи мої й ночі,
І в сльозах кривавих воля золота.*

Це рядки із вірша В. Сосюри, надрукованого в

газеті "Український козак" 1 липня 1919 р., що видавалася тоді як друкований орган армії УНР. Це публікація 1919 р., але досі не знайдено найпершої збірки двадцятилітнього В. Сосюри під назвою "Пісні крові", виданої у 1919 р. на гроші командира полку Волоха. Місце видання, — очевидно, Проскурів. Підстава для гіпотези — заява В. Сосюри до бюро парткому Спілки радянських письменників України від 3 січня 1948 р., в якій хворий на той час поет перед перевіркою партдокументів (а точніше — після кагановичсько-стебунівських погромів М. Рильського, І. Сенченка, Ю. Яновського) зізнався у своїх "гріхах". І видану книжечку В. Сосюра вважав найбільшим "гріхом". Згадувану заяву приніс майже десять років тому до відділу рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України відомий вчений-текстолог М. Сиваченко.

Відомо: у багатотомних виданнях творів В. Сосюри відчутні редагування. З поезії вилучалася найперше національна символіка. Навіть у поемі "Червона зима" (1921) були замінені такі поетичні образи, як "блакитний бій сердець" на "гарячий бій сердець", а "золотосиній сон" на "золотобарвний сон".

А з ліричної перлини "Коли потяг у даль загуркоче", написаної в 1926 р. і відредагованої аж у 1957-у (ким — невідомо), зовсім зникла передостання строфа, яку варто процитувати:

*Вже до серця доходить отрута...
Як старому, минулого жаль...
Моя путь у каміння закута,
І на кожному розі печаль...*

У поета є твори, які не одразу й не просто увійшли до золотого фонду нашої літератури. Є й такі, що збурювали суспільство — від рядового читача чи слухача і аж до державних діячів найвищого рангу. Одним з таких творів була поема "Махно" (1924 р.), про яку автор згадував в автобіографічному романі "Третя Рота": "Я написав поему "Махно", за яку стільки випив горя, що й нащадкам стане." Текст цього твору, напевно, назавжди поховано "в сумних архівах ГПУ", тобто в недоступних спецсховищах Державного політичного управління.

У книжці спогадів Ю. Смолича "Розповіді про неспокій немає кінця" є найширша згадка про поему "Махно", а також пояснення, чому автор за неї "стільки випив горя": "...Володя написав поему "Махно". То була "бомба" в літературному середовищі — і Блакитний знову люто картав Володю, я при тому присутній не був. Але на "збіговиську" "гартованців" у редакції "Вістей", в тому ж кабінеті

Блакитного, вибухла запальна дискусія: Володя якраз прийшов від тодішнього комісара освіти Шумського, який дав Сосюрі доброго прочухана. Поему Володя кілька разів переробляв та переписував — повністю вона надрукована не була, не дописана й до кінця, з'явилися, либонь, лише окремі з неї уривки. [...] Поетична сила поеми була величезна. Можливо, ця втрачена поема була одним із найдужчих Сосюриних творів."

Мені пощастило в 1990 р. віднайти частину тексту поеми у квартирі Ю. Смолича, саме автограф 1924 р., а іншу частину у тому ж 1990-му відновив по пам'яті учитель-пенсіонер О. Т. Лебідь із Прилук — йому вдалося скопіювати її в одного з приятелів В. Сосюри ще в далеких двадцятих роках. Але так сталося, що власну копію Лебідь подарував у 1937 р. в Одесі самому В. Сосюрі.

Вивчаючи спадщину В. Сосюри, найкраща частина якої десятиліттями лежала захованою (заарештованою!) в спеціальних архівосховищах і була практично недоступною навіть фахівцям — дослідникам його творчості, ще раз переконаєшся в тому, яким могутнім талантом володів поет: і лірик, і прозаїк (роман "Третя Рота"), і безкомпромісний політик, коли йшлося про Україну, її історію, мову і культуру взагалі, а ще — безпощадний сатирик, який у своїх байках та епіграмах не шкодував ні тодішнього голови Верховної Ради (байка "Магнат"), ні міністра культури, ні чиновника-пігмея, який своєю нікчемною рукою "різав" тиражі українських видань:

*Небезпека нашій мові
знов загрожує... Ножі!
Ріжуть, ріжуть воробови
українські тиражі.*

Або:

*Ще є, ще є щенята зінські
на зло культурі українській...*

Пишучи іноді не для друку, бо цензура все одно б не пропустила, поет давав читати деякі вірші й поеми своїм друзям. Їх переписували, пердруковували і розповсюджували, особливо в післявоєнні десятиліття. Такі твори (поема "Мазепа" з її варіантами і вступом, окремі вірші про українську мову, сатира, епіграми) робили велику справу — будили національну свідомість. Велика творча інтуїція В. Сосюри підказувала йому в той же час (у травні 1944 р., коли вже фактично було зламано хребет фашизму), що перемога над "чужинцями в зелених мундирах", може стати заслугою одного народу, а інші мають розчинитися в слов'янському морі, а точніше — в культурі російській. А тому й вірш "Любіть Україну" в багатоголосому хорі пісень і гімнів на честь непереможної Радянської Армії і вождя народів Сталіна був єдиним твором, який нагадував, застерігав, попереджав, що "Не можна любити народів других, Коли ти не любиш Вкраїну".

*Володимир Сосюра в робочому кабінеті.
1957 р.*

Він, як ніхто інший з українських письменників, переймався (і головне — не мовчав!) найосновнішими проблемами свого народу — здобуття незалежності і збереження рідної мови. У відомому поетичному посланні "До брата" (31.V.1960) В. Сосюра в заключній строфі проголошував:

*Ти власним світом, Україно,
Сіяти будеш на землі!*

Цей вірш В. Сосюри пустив поміж людей і навіть записав у книзі відгуків для відвідувачів одного з музеїв України. І львівська дирекція давала переписувати вірш (вибраним, звичайно) відвідувачам. Майже тридцять років цей вірш жив серед людей. Робив свою справу і в шістдесяті роки, і пізніше, актуальний і сьогодні: "В народів інших старцювати Повік не буде мій народ".

*Невже народ мій мову губить?!
Не вірю я! Це не народ!
Окремі люди. Їм не знати
Сяйливих творчості висот.*

*І хай людей таких багато,
Але нас більше! Ми — народ!
Я вірю в тебе, моя мати.
Мій Бог, що дивиться з висот.
В народів інших старцювати
Повік не буде мій народ!*

Ніхто й ніколи не зміг примусити В. Сосюру мовчати.

*О нації моя, роздerta і розбита
На табори ворожі і чужі.*

Ці рядки кінця двадцятих років (вони збереглися лише в пам'яті незабутньої дружини поета — Марії Гаврилівни), коли для багатьох стало зрозумілим, що подальший поступ у бездержавній країні України — це намагання летіти з поламаними крилами до зірок:

*Навколо радості так мало,
Який у чорта днів бадьор,
Коли ми крила поламали
У леті марному до зорь.*

Історія цього вірша — "Навколо радості так мало" — вельми цікава і характерна для тієї епохи, в якій жив поет. Вірш (пізніше його визнано як вступ до поеми "Мазепа") написано влітку 1927 р. в Одесі. Оригінал автографа (можливо, авторську копію) було подаровано білоруському поетові і критикові Алесю Дударю, якого вперше репресували 1929 р., вилучивши у нього в Мінську і рукопис В. Сосюри. Після третього арешту 1937 р. Дударя розстріляли, а вірш українського поета пролежав в архівах КДБ Білорусі до 1996 р., коли напередодні 5-ої річниці проголошення Незалежності України керівник спецслужб Білорусі передав його Надзвичайному і Повноважному Послові України. Аж восени 1996 р. МЗС України передало раритет до Інституту літератури, де вже зібрано найцінніші архівні матеріали В. Сосюри.

Такою вже є доля багатьох наших національних скарбів, шляхи до пошуків яких часто перекриваються чавунними дверима сховищ колишніх спецхранів, які ще й досі залишаються за сімома печатками. Ми докладіємо багато зусиль, щоб повернути на батьківщину наші культурні цінності, але не маємо можливостей витягти на світ Божий того, що лежить у наших сховищах. Йдеться, насамперед, і про публікацію цих скарбів, адже до 100-літнього ювілею В. Сосюри не було видано жодної книжки чи навіть книжечки його поезій (перевидано, слава Богу, роман "Третя Рота").

Ми живемо в складний і багато в чому незрозумілий для нас час. Іде навальний і цілеспрямований наступ на українську культуру. Культура сьогодні виявилася найнезахищенішою, найвразливішою до ударів з боку своїх, здавалося б, людей, готових топтатися по пам'яті тих, хто не шкодував свого життя для створення незалежної держави і свободи слова. Не будемо називати цього сумного ряду від Т. Шевченка і до О. Гончара, де вже знайшлося місце і для В. Сосюри, і навіть для його дружини. Ще раз хочеться нагадати найболючіші слова-нагадування В. Сосюри, які не потребують коментування:

*О нації моя, роздerta і розбита
На табори ворожі і чужі.*

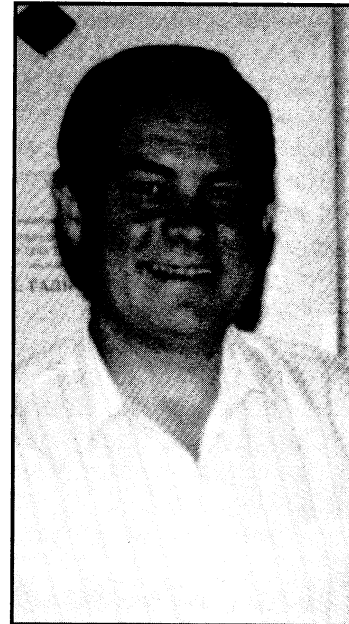
...
В. Сосюра висповідався перед читачем у своїх творах, а ще більше — в автобіографічному романі "Третя Рота". Але, звичайно, його спадщина вимагає нового прочитання і осмислення. Не зайвою була б і наукова біографія, жанр якої сьогодні став чомусь непопулярним. Отже, слово за дослідниками творчості В. Сосюри, які мають чесно й об'єктивно сказати про одного з найбільших слов'янських поетів ХХ ст. Згадаймо при цьому слова делікатного Павла Тичини, який у 1957 р. на подарованому В. Сосюрі своєму тритомнику "Вибраних творів" зробив такий напис: "Дорогому Володимирові Миколайовичу Сосюрі — одному з найбільших поетів Радянської України, — та ні, — поетів усьо-

го світу! Лірик — а разом з тим сміливий, дерзновенний. Задушевний — а разом з тим — бойовий у нього тон, наступальний."

Але, насамперед, слово за видавцями, які готові зробити свою справу — видати книги творів Володимира Сосюри, але можуть це зробити лише за державної підтримки. Отже, останнє слово за державою...

З виступу на урочистому вечорі, присвяченому 100-річчю од дня народження В. Сосюри, 19 січня 1998 р.

*"Літературна Україна",
Київ, 29.01.1998 р.*

*Сергій Гальченко,
літературознавець, науковий співробітник
Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка
Національної академії наук України
(відділ рукописних фондів і текстології).*

Володимир СОСЮРА

* *

*Прилетять журавлі. Я вже чую їх крик
угорі у вечірню годину.
В шумі теплому трав, саяві тихому рік
прилетять журавлі на Вкраїну.*

*А вона усміхнеться буюнням вогнів,
зацвіте молодими садами,
мов троянда сама... серце зіллє свій спів
з солов'їними щастя піснями.*

*Сніг летить, сніг летить, і од білої мли
моїм думам немає упину.
Сад мовчить, сад мовчить... все чекає, коли
журавлі прилетять на Вкраїну.*

1955

Валеріян РЕВУЦЬКИЙ

ПОДИВУГІДНА ПРАЦЯ

І. Лисенко, Словник співаків України, вид. "Рада" (Київ) та М. Коць (Джерзі Сіті), 1997, стор. 356.

Видано цю книжку коштом відомого адвоката Ераста Гуцуляка в пам'ять дружини Лідії Гуцуляк. Праця містить в собі 1200 статей, охоплюючих період ставлення вокального мистецтва з часів Київської Русі до наших часів.

Загально вихід у світ цього "Словника" — знаменний. Автор І. Лисенко провів величезну працю над ним протягом багатьох років, використовуючи пресу в Україні і в діаспорі. Труд подивугідної праці. Проте, як висловився у післяслові до "Словника" Михайло Слабошпицький, "Сюжет пов'язаний зі "Словником" триває". Тут саме він мав рацію, бо розглядати "Словник" можна лише як перший по-важний початок до розробки цієї теми.

Автор І. Лисенко не є музикознавцем, як ним не є і автор огляду, але останній вважає себе за особу, якій надзвичайно близька тематика "Словника". Що І. Лисенко не творив сам "Словник" свідчить факт, що серед тих, що допомагали, був і відомий музикознавець Роман Савицький. Проте, остаточний вибір статей заслуговує на більшу увагу і, часом, навіть, дивує. Автор огляду не збирається аналізувати увесь склад "Словника", а хотів би подати лише кілька рефлексій на його зміст.

Перше. Говорячи про співаків, що потерпіли чи стали жертвою тоталітарного режиму (зокрема, сталінізму), автор чомусь не згадує, що деякі з них відбули заслання по війні, бо працювали в опері у часах військових (напр., Є. Циньов), а деякі були заарештовані й загинули (І. Макаренко, В. Максимов, І. Грошів). Останнього розстріляли німці.

Друге. Справа стосується праці співаків під час останньої світової війни (1941–1943). Більшість співаків в цьому періоді були евакуйовані поза межі України, але в їх біографіях цього не зазначено, а для деяких зазначено, що вони співали в своїх театрах, але в дійсності їх там не було. Для прикладу, солісти Київської опери. Наприклад, в біографії М. Литвиненко–Вольгемут зазначено, що вона співала в Київській опері від 1935–1953, але в часах 1941–1943 її там не було. В "Словникові" зазначено, що у військових часах М. Микиша співав в Київській опері, але його там не було. Такі співаки, як В. Семенець, Н. Негель, М. Филимонов, В. Пекарський, М. Донець–Тесеєр в той час були в Києві, але в Київській опері не співали.

Третє. Автор І. Лисенко чомусь не помістив статей у "Словнику" про членів Київської опери Б. Шафрановського, З. Канзбурга, І. Летичевського, М. Енгелькрона. Шафрановський переважно виступав на зміну з О. Гродзинським, якого поміщено.

Автор увів до "Словника" співаків і педагогів М. Зотову та Ф. Поляїва, але оминув М. Енгелькрона.

Четверте. Творчість співаків дає їм основне право на введення до "Словника". І тут вирінає питання. Чи варто було уводити до "Словника" співаків, що були лише народжені в Україні, але своєю творчістю нічого потім не додали до співочої культури України (наприклад, О. Каткульська). Може, хоч були її виступи на концертах з українськими творами? Але цього в "Словникові" не сказано. Натомість добре, що введено тих, що не були народжені в Україні, але їх творчість залишила великий слід в ній (наприклад, М. Зубарів). Мушу зазначити, що статті про деяких співаків діаспори страждають на перебільшення.

Перечитуючи "Словник", просто дивуєшся, скільки українських талантів забрала Росія для звеличення ними свого імені. Імена багатьох з них, як російських співаків (наприклад, І. Козловського) сприймається з великою іронією. Автор огляду не вважає сказане з приводу "Словника" за критику цієї виняткової праці. Все сказане керувалося бажанням бачити в майбутньому нову появу "Словника" в більш досконалішій формі.

*"Новий шлях" ч. 36,
Торонто, 1998 р.*

N. - J. SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road

LONDON, ONTARIO

N6L 1A6

(PRE-MIX CONCRETE)

О. ГОРЯНКА

ВАСИЛЬ З БОКОВЕНЬКИ

(Продовження з попереднього числа)

Пізно ввечері прибився до станції. На пероні було тихо. Коли Василь переступив поріг залі, то мало не впав від смороду, що вдарив звідти. Вся підлога завалена людьми й клунками, а в їдких випарах під стелею ледве блимало світло.

Приглядаючись, він знайшов місце на підлозі й сів. Ноги зразу ж обсипали мурашки, а в животі нестерпний голод змотував у клубок кишки. Однак втома скоро пересилила і він заснув.

Страшнішу від пекла картину освітило ранкове сонце. Поруч здорових лежали тифозні, біля них уже померлі, на яких ворушилась сіра намітка вошей. Тяжко хворі, не маючи сили сходити довітру, ходили під себе, і смердючі патьоки з-під них розливалися по підлозі. Підлітки, давно не мите волосся яких позбавалося ковтунами й кишіло нужею, дрижали, кутаючись у діряві лантухи. У німому розпачі тримали матері висохлих немовлят біля порожніх своїх грудей. Деякі з них були мертві, інші — доходили.

Живі примари, на наказ станційного урядовця звільнити залю для прибирання, стогнучи й плачучи, підводилися, виходили надвір. Кількох, бадьоріших на вигляд чоловіків, затримали на дверях і наказали повиносити померлих до пакгавзу.

Люди розповзлися по скверику, грілися проти сонця, гуторили. Василь прислухався до розмов бідолах, що, як і він, шукали рятунку від смерті.

— Отож, доїхали ми до Гомеля, а там нас перегнали в інший поїзд і завернули назад.

— Шкода... У Білорусині ж картоплі скільки хочеш. Хто проскочив туди — врятувався.

— А в Росії ще краще — навіть селяни не голодують, у Москві ж повно хліба білого, сала і всячини.

— Це тільки у нас, в Україні, таке лихо зробили...

— Он з Кавказу родичі пишуть, що у них теж усе є. Як би його туди добитися...

— Кавказ далеко, а ось під боком, у Харкові, вже комерційний хліб, кажуть, продають...

— Еге ж, продають, та тільки не нашому брату. Як прочули про те люди, то посунули всі до міста. Звісно, всяк хоче врятувати життя. Створилися тисячні черги, що стояли день і ніч попід крамницями. Тоді вночі їх стала оточувати міліція, забирати селян, вивозити машинами за місто, кидали там на призволяще. Деякі вже не потребували хліба і залишалися там навіки, а інші знову лізли до міста.

Від цих новин Василя поняло почуття приреченості. Невже нема рятунку?... Невже правда всьому тому, що розповідають?... Ні, не може цього бути!... Та ось він сам скоро все побачить...

За півгодини мав прибути поїзд. Відчинили ка-

су, біля якої вже стояла довга черга. Біля самого віконця міліціонер доглядав ладу. Став і Василь. Нетерпляче чекаючи своєї черги, він увесь поринув у думки про хліб, пахучий, смачний хліб, що врятує його родину. Як же зрадіють, сердешні, коли він покладе на стіл добре підпечену хлібину.

Якесь хвилювання в черзі порвало його думки. Він побачив розгублених селян, що відходили від каси.

Аж ось підійшла й Василева черга.

— Дайте, будь ласка, квитка до Харкова, — проказав у дучку.

— Покажіть командировку.

— Яку командировку? — розгубився Василь.

— Тебе не питають яку, а чи маєш ти її? — обізвався міліціонер.

— Ні, не маю...

— То відійди, без командировки квитків не дають.

— Як то не дають? А як же я поїду до Харкова?...

— Не знаю... Не затримуй черги, відійди!

— Але ж мені треба до Харкова, — розпачливо доводив Василь, — я мушу там купити хліба...

— Слухайте, що за нахабство! — сердився громадянин у шкіряному пальті, просуваючись вперед, — не можна до каси доступитися...

— Голубчику, — благав Василь касира, — дайте мені квитка, в мене ж дітки й жінка пухлі, мушу їх рятувати...

— Цим не врятуєш, у колгоспі треба працювати, а не байдикувати. Пропустити! Додержуйте порядку, товаришу міліціонер, — повчав сердитий громадянин, працюючи ліктями.

— Та я нічого не їв уже...

— Я теж не їв ще нічого, хоч і працюю, як віл, а не ледарюю, як ви, — перебив Василя огрядний суб'єкт в окулярах на довгому носі, що теж пропихався до каси.

— Одійти! — напивав плечем на Василя міліціонер.

— Чудні якісь люди, — повернувся шкіряний до довгоногого, — давай їм хліба, а про будівництво соціалізму вони й слухати не хочуть.

— І досі не розуміють, що хто не робить, той не їсть.

Але Василь уже не чув цього обміну думок — він втопив очі в чималу крихту хліба, що заплуталась у хутряному ковнірі довгоногого. Міліціонер відривав його заляккі руки від лутки, а він усе дивився на крихту, що раптом почала швидко збільшуватись, рости, надиматись і перетворилась на велику, пухку, рум'яну паляницю.

Василь бачив хліб, чув його аромат, відчував

його смак. Це ж був вимріяний рятунок його дітей. Пустивши лутку, він простяг жадібні руки до уявної хлібини.

Довгоносий злякано заверещав, відсахнувся і випустив з рук валізу, яка, впадши, розчинилась і на підлогу викотились справжня біла хлібина, ковбаса і кілька яєць.

Усі ніби остовпіли. Ці, давно небачені дива, наче заворожили їх, але раптом вигук розвіяв ті чари. Василь, тримаючи довгоногого за петельки, кричав?

— Ага, так ти не їв сьогодні? А вчора й позавчора ти теж не їв? І діти твої не їли? Чи ти знаєш, що таке не їсти? Ти, кажеш, працюєш, а ми ні? Ти, огидна п'явко, що лопаєшся від нашої крові... ви людожери, а не ті, що їдять померлих, збожеволівши від голоду. Ви їсте нас живцем... яйцями, ковбасою запахаєтесь, іроди прокляті! А ми хочемо тільки хліба... Віддайте нам наш хліб?...

Розбуджена магічним словом "хліб" черга заревла, застогнала, заскиглила...

— Дайте хліба!... Хліба дайте!... Хлі-і-ба-а...

Голодні люди кинулись на їжу, що валялась на підлозі, розшматували хлібину, видаляли один в одного крихти, плакали:

— Хліба, хліба нам дайте!... Хліба!...

Цей розпачливий крик покотився по коридорах, обізався луною в залах.

Пронизливо засюрчав сюрчок. Поприбігали опасисті люди з малиновими петлицями і заходилися розпихати юрбу, заганяти в залю.

Бризкаючи слиною і розмахуючи руками, довгоносий пояснював старшому:

— Оцей, той і отой, — показав пальцем на Василя й ще кількох селян.

Опасисті схопили вказаних і потягли до комендатури, тільки Василь не давався в руки і завзято боронився:

— Не лізьте! Не руште мене, катюги! Кровопивці! Людожери!

До нього підскаочив розлючений начальник, оскаженіло закричав:

— Замовчи ти, одоробало нещасне! — і вдарив у підборіддя.

Василь упав горілиць і, конвульсійно здригнувшись, стих.

Ясний промінь сонця, пробігаючи по підлозі, спинився на мить на Василевій руці, стиснутій у загрозливий кулак.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

в пам'ять **Віри Ліщини**, яка упокоїлась

4.02.1999 року в Торонто, пожертви склали:

Леонід і Раїса Ліщини	\$100.00
Едвард і Бетті Ліщини	50.00
Петро і Валентина Родаки	50.00
Євфросинія Літвінова	35.00
Алла і Микола Гавриші	25.00
Світлана Грибінська	25.00

Марія і Григорій Романенки, Торонто, Онт.

(в 40-ий день смерті св. п. Віри Ліщини) 25.00

Щире спасибі всім жертводавцям.

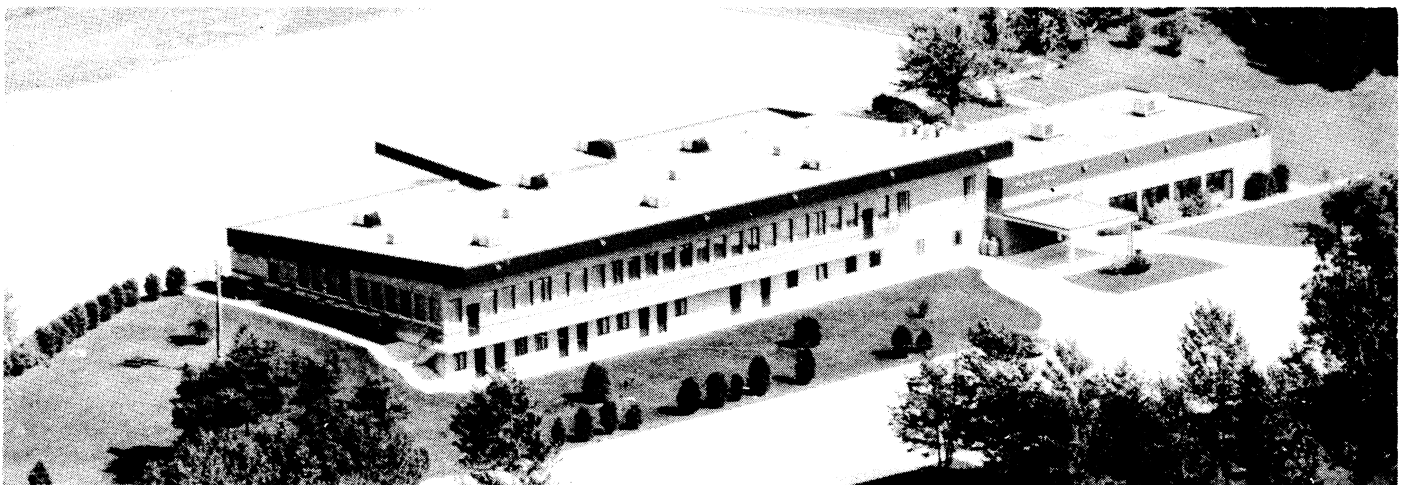
Редакція та адміністрація журналу "Молода Україна".

"UKRAINA" VACATION RESORT INC. "УКРАЇНА" ВІДПОЧИНКОВА ОСЕЛЯ

Resort: R. R. 1 (Gore Road), Dorchester, Ont., Canada N0L 1G0

Tel: (519) 659-2963

Валентина РОДАК

І ЗНОВУ Я В УКРАЇНІ !

(Початок у числі 443)

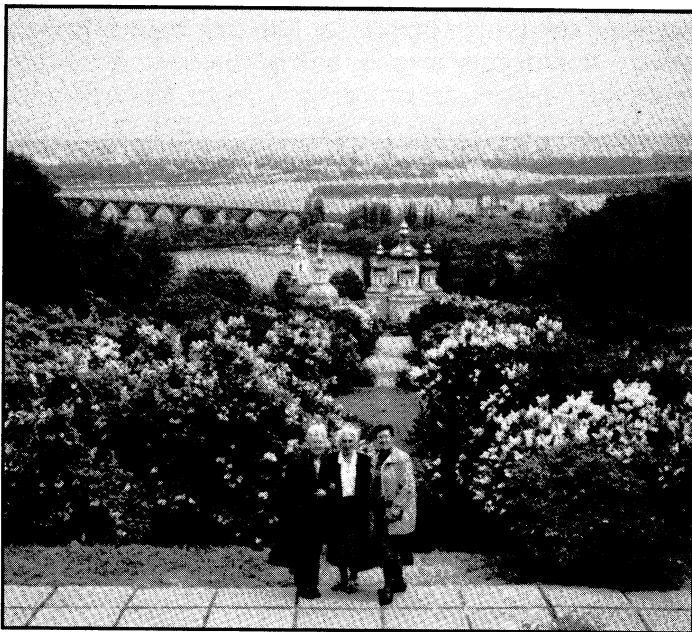
У попередній частині допису я поверхово згадала про відвідини Володимирського собору та Софійського ("Софійський музей" від 1934-го року), бо описувати велич інтер'єру соборів, їх настінні розписи (мозаїку, фрески, орнаменти, біблійні сцени) вимагає окремої статті. Але треба згадати, що сильне враження та подив майстерності мистців залишає у глядача центральний монументальний образ (понад п'ятиметровий) Богоматері-Оранти у Софійському соборі та образ Мадонни з Христом у Володимирському. Це — шедеври мистецтва.

Продовжую розповідь про перебування в Україні.

18-го травня

Ботанічний сад. "Проходьте, 'дівочки'", — це звертання до мамі і Марії Михайлівни. Їм вхід безплатний, бо вони пенсіонери. А до мене — "А у Вас чому квиток? Ви ж також пенсіонер." Ми розсміялись, а збентежена працівниця вибачалась, хоч по закону України, я дійсно належу до тієї категорії поважного віку.

Читаю текст на квитку: Україна — Національний Києво-Печерський історико-культурний запо-

Ботанічний сад на схилах правого берега Дніпра. Краєвид позначений декоративними деревами. На задньому пляні видніють архітектурні пам'ятки Видубецького монастиря.

Зліва направо стоять:

Є. Літвінова, М. Євтушенко, В. Родак.

18.05.1998 р.

Фото Оксани Родак.

відник. На звороті — Дякуємо за відвідини! Ласкаво просимо завітати до нас знову! (у "Софійському музеї" вхідний квиток також надрукований українською мовою, але з додатком Держбуд УРСР).

Краса довколишнього місця, високого берега Дніпра, — дивовижна, а цвіт різно-фіялкового кольору бузка додає ще більше краси. Мене охоплює почуття колишнього перебування в цьому місці. І пригадую. Та це ж тут, вісім років тому, в травні 1989 року (якщо переставити останні цифри, то буде цей 1998 рік!) фотографувались члени Українського Студентського Клубу Торонтського університету. Фотографія появилась на обкладинці журналу "Молода Україна" (ч. 389, 1989 р.). Між ними була й Оксана Родак, яка від того часу й по сьогоднішній день, майже щороку в Україні перебуває. Такий позитивний вплив мала на неї країна її батьків. Сьогодні й вона з нами. На згадку про наше перебування у цьому місці фотографуємося і ми.

Видубецький монастир розташований на території Ботанічного саду, між горами і зеленню. З історії знаємо, що він заснований у другій половині XI ст. сином князя Ярослава Мудрого Всеволодом. Тут же в 1070–1088 рр. споруджений був Михайлівський собор, Георгіївський (Юріївський) п'ятибанний храм (1696–1701 рр.) — на кошти полковника Михайла Миклашевського, Трапезна церква і Братський корпус та дзвіниця — на кошти гетьмана Данила Апостола. Ми обійшли всі архітектурні пам'ятки; напилися свіжої води з криниці з цілющими властивостями; зайшли в нещодавно реставрований Михайлівський собор (всі інші споруди вимагають капітального ремонту) та поставили свічку у пам'ять нашої бабусі Марії Родак, бо це саме був день першої річниці її упокоєння; помолились за здоров'я всіх інших родичів.

Коло собору поховані визначні особи. Подаю декілька слів про них. Костянтин Ушинський — російський педагог українського походження. Помер він 21.XII.1870 р. на 47 році життя. На плиті, датованій 3.01.1946, викарбувані такі слова:

В роки царської сваволі
Він жадав народу волі.
Працював для Батьківщини,
Душу розумів дитини.
Школу рятував з безодні, —
Став безсмертним він сьогодні !

На пам'ятнику Якова Гандзюка (1874–1918) — генерал-майор, двічі георгіївський кавалер, командир першого українського корпусу. Героїчно загинув (читай: розстріляний більшовиками) в

Києві 25 січня 1918 року.

Похований тут Володимир Бец (1834–1894) — видатний український лікар–анатом, педагог і громадський діяч, професор Київського університету.

Ще були могили родини Ханенків, Богдана і його дружини Варвари з роду Терещенків з написом — "добродійні фундатори зібрань Київського музею Західного та Східного мистецтва".

На жаль, почав накрапати дощ і ми були змушені лишити цей історичний і вельми цікавий куточок.

День закінчився в домі Марії Михайлівни за столом при чаї, пиріжках та солодощах.

19-го травня

Зрання Оксана повідомила нас, що їдемо на відкриття школи ім. Дмитра Луценка. Тамара Іванівна (дружина покійного поета, який помер 16-го січня 1989 р.) запрошує прийти.

Дмитро Луценко (прізвище "Луценко" досить поширене в Україні) — відомий не тільки в Україні, але й в Канаді, як автор улюблених пісень таких як "Ой пливи, вінок", "Зачарована Десна", "Не шуми, калинонько", "Києве мій" та десятки інших.

Ці пісні я розучувала з хором "Молода Україна" ще в 60-их – 70-их роках. В той час мені й думки не було про те, що я колись зустрінуся з поетом–піснярем, а тут була нагода побувати на урочистому "його" святі та ще й зустрітися з родиною Луценків. Ми з радістю поїхали до школи.

Святкова подія відбувалася в Київській 197-ій середній спеціалізованій школі, спершу на подвір'ї, а пізніше у залах школи. Було багато людей, між ними: члени Головного управління освіти м. Києва і Кабінету міністрів; друзі–письменники (Полікарп Шабатин та Василь Юхимович); учителі та учні 197-

ої школи та учні з села Дмитра Луценка, Березова Рудка, що на Полтавщині (приїхали вони з квітами, короваями та подарунками). Присутні були й Тамара Іванівна з сином Сергієм Дмитровичем та інші члени славної родини. З цією школою поет у свій час підтримував дружні відносини.

Під звуки Державного гімну України розпочато свято й відслонення меморіальної дошки з наданням 197-ій школі імені поета Дмитра Луценка. Цей приємний обов'язок виконав Борис Жебровський, начальник Головного управління освіти м. Києва. Він же, після офіційної частини і привітів, разом із Тамарою Іванівною перерізав стрічку перед входом до новоствореної кімнати–музею ім. Д. Луценка.

Нижчеподане фото з портретом Дмитра Луценка, лауреата Державної премії ім. Т. Г. Шевченка та заслуженого діяча мистецтва України ілюструє головну частину музею в школі його імені.

На завершення свята відбувся ще й святочний концерт. Це в дійсності був пісенно–хореографічний фестиваль з участю шкільного хору, який виконав пісні на слова поета, дитячого танцювального ансамблю і ансамблю бального танцю. У програмі також виступили Юрій Рожков, заслужений артист України та Володимир Турець, народний артист України.

Ми, як гості, удостоїлись побачити й почути весь концерт з першого ряду. Про це подбала Тамара Іванівна. По концерті, вона ж запросила на прийняття і обдарувала нас квітами.

Висловлюємо подяку організаторам свята за чудовий концерт, Михайлові Миколайовичу Волошину, директорів школи, за гостинність, а Тамарі Іванівні й Сергію Дмитровичу низько вклоняємось за їхню доброзичливість, за теплі слова, за те, що

Члени родини поета
та частина учасників
відкриття музею ім. Дмитра Луценка.
19-го травня 1998 р.

Зліва направо: Віра Кузьминчук (викладач Київського училища культури), Євфросинія Літвінова і Валентина Родак (гості з Канади), Оксана Родак (диригент Київського дитячого хору "Перлина"), Тамара Іванівна Луценко (вдова), Ольга Луценко–Стельмах (племінниця), Аделя Максимівна Мінько (братова), Дмитро П'ятак (друг Сергія Луценка), Ірина П'ятківська (директор музею ім. Дмитра Луценка), Полікарп Шабатин (друг–письменник).

*Після відкриття школи ім. Дмитра Луценка
повертаємось додому з квітами.
На Хрещатику ще цвітуть каштани.*

Київ, 19.05.1998 р.

дали нам нагоду бути учасниками прекрасних і незабутніх урочистостей. Продовжуйте традицію вашого покійного чоловіка й батька-поета, який писав — "...бо я — Людина, я людей люблю!"

20-го травня

Сьогодні готуємось до поїздки в м. Слов'янськ, отож ідемо вдвох з мамою на закупи, бо в Оксани лекція гри на бандурі. В магазинах всього є досхочу: хліб, сир, ковбаса, содова вода, різна городина, аби були гривні.

21–25 травня

Київ. Харків. Слов'янськ.

О 7:30 рано, після смачного сніданку приготованого зятем Анатолієм (в нього незвичайні кулінарні здібності), ми — жінки, вирушаємо в дорогу. Зять подбав за транспортацію, та на жаль, через свою щоденну працю, з нами не їде.

До Харкова понад 450 км. Я записую назви міст і сіл, які минаємо: Борщів, Вишняки, Сосновий бір, Решетилівка, Полтава, а за Харковим, Гонтів яр, Литвинівка та інші. По дорозі цікаві привабливі написи: "Домашня кухня у тещі", "У сестер", а на заклик "Зупиніться, відсвіжіться!" зупиняємось на подвір'ї придорожного ресторанчика. Господарі ввічливі, і нам приємно чути рідну говірку.

Спокійно їдемо далі. Дороговказів — безліч. Водій Станислав розважає нас дотепними жартами, але настрої дещо псує міліціонер — зупиняючи нас, мовляв, їдемо швидко. Кара — 20 гривень. Це без посвідки, а з посвідкою було б удвічі більше.

Нарешті м. Слов'янськ. Це колишній центр соляної і содової промисловости.

— Дядьку, — звертається наш водій до перехожого, — розкажіть будь ласка, як доїхати до вулиці? Дядько помалу поклав торби на хідник, почухав потилицю, подумав і відповів.

— От послухай, дружок. Їдь прямо і минай усі світлофори, понял?

— Так, дядьку, зрозумів.

— Отже, минай всі світлофори, а тоді побачиш великий самольот. Ти його, дружок, минай так, щоб він був по твоїй лівій стороні. Понял? По лівій стороні. То й буде вулиця А тоді їдь, куди тобі треба.

По цих точних вказівках, ми доїхали без проблем до хати дядька Володимира, маминого рідного брата.

Про гостинність всіх членів родини не буду розповідати, бо кожен старався догодити й пригостити найкращим, не зважаючи на складні матеріальні обставини.

На другий день ми відвідали тітку Ніну та її родину, але перед тим заїхали до Слов'янського державного педагогічного інституту (в цьому інституті, в роках 1939–1940-их мама закінчила курси підготовки вчителів української мови й літератури в 5-их – 7-их класах), познайомились із завідувачем катедри української мови й літератури та деканом філологічного факультету проф. Василем Горбачуком і разом з ним оглянули бібліотеку цього ж факультету (там я передала деканові декілька примірників журналу "Молода Україна").

Ми довідались, що філологічний факультет функціонує як окрема структурна одиниця з 27 червня 1996 року. У 1997–98 році в ньому навчалося 738 студентів (у роках 1994–95-их було тільки 67!). Підготовка спеціалістів-філологів здійснюється в трьох основних напрямках: учитель української мови і літератури — 545 осіб, учитель іноземної мови — 140 та учитель української та російської мов і літератури — 53 особи.

Гордість викладачів і студентів філологічного факультету — це студентський літературно-мистецький альманах "Євшан".

При факультеті створено науково-дослідний центр "Південна Слобожанщина". Велику фінансову допомогу дав центрові професор Ратгерського університету (Нью-Йорк, США) Віталій Кейс, родом із Донеччини. Професор Кейс передав 1,000 американських доларів у 1997 році від імені Комітету допомоги школам Донбасу. Він же і фундатор бібліотеки діяспори, книжки до якої передали крім нього Олекса Горбач (покійний) професор Українського Вільного Університету в Мюнхені (Німеччина), письменниця Ганна Черінь (Флоріда, США), Володимир Воловодюк (США), журналістка із Вашингтону Ада Кулик та Українсько-квебецьке товариство сприяння Україні (голова Богдан Маців). У 1996 і 1997 рр. студенти одержали сорок іменних стипендій від Об'єднання українських православних сестрицтв, а в 1997 році українська православна парафія св. Покрови в Філадельфії (секретар парафії Ольга Гурська) надіслала 528 доларів для "найбільш потребуючих та ідейних студентів".

На кошти Люби та Івана Заковоротних видано книгу Василя Тихоновича Горбачука "Барви української мови" (10 тис. примірників). Цю книгу із серії "Були, є і будемо вівки!", декілька примірників "Український календар пам'ятних дат" (упорядник В. Т. Горбачук) та альманаху "Євшан", звідки подано вищезгадані інформації, нам подарував на прощання професор Василь Горбачук. До тем нововиданої книжки та дальшої праці філологічного факультету Слов'янського інституту ми повернемось у наступних числах журналу "Молода Україна". Хочу ще додати, що проф. Горбачук — член Спілки журналістів України і має понад 80 наукових праць та близько 100 публікацій на громадсько-політичні теми.

Поскільки це було 22-го травня, день перепоховання Тараса Шевченка, проф. Горбачук люб'язно подбав за букети квітів і повіз нас до пам'ятника Тарасові Шевченкові. Сердечно дякуємо шановному професорові Горбачуку за увагу, за подарунки, а обіцяні нами книжки до бібліотеки діаспори при можливості вишлемо.

У суботу відвідали могили, де поховані мої дідуся і бабуса; побували в тітки Валентини; не минули музей народньої творчості у селі Прелісне (зі співробітником Олексієм Шевченком) і там же оглянули колишній великий маєток і парк А. Бантиша.

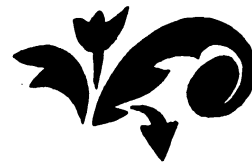
Ще одна родинна зустріч відбулася в неділю, і з сумом на душі залишили ми на другий день Слов'янськ, де пройшло мамине дитинство і молодість.

Зупинились в Харкові на короткий час та завітали, всього на дві години, до троюрідної сестри Лариси. "Додому" везли великий харківський торт.

(Продовження в наступному числі.)

Біля пам'ятника Тарасові Шевченкові
у сквері ім. Т. Шевченка
в м. Слов'янськ, 22 травня 1998 року,
Є. Літвінова та проф. В. Горбачук.

SO-USE CREDIT UNION

TORONTO
2265 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO M6S 1P1
(416) 763-5575 FAX: (416) 761-9604
1-800-322-9274

SO-USE VOICE
(416) 760-9940
1-800-323-2794
INTERNET: www.so-use.com

MISSISSAUGA
26 EGLINTON AVENUE WEST
MISSISSAUGA, ONTARIO L5R 3E7
(905) 568-9890 FAX: (905) 568-9893

ПОВНА ОБСЛУГА

Чекові рахунки
Термінові депозити
Членські картки
Мастер карт

Мортгеджі
Персональні позички
Позички на авта
RRSP, Mutual Funds

Рахунки для новоприбулих
Бізнесові рахунки
Дитячі рахунки
Подорожєві чеки

Приходьте до Кредитової Спілки "СОЮЗ", щоб полагодити всі фінансові потреби.

Дмитро ЛУЦЕНКО

КИЇВ — МОЄ ТИ КОХАННЯ

Дні і ночі шумлять,
як сторожа, не сплять
над Дніпром вікові осоки.
А навколо встає
рідне місто моє
і крокує в блакитні простори.
Київ — ти юність моя,
Київ — моє ти кохання.
І свою доброту,
і пісень теплоту
я тобі віддаю без вагання.
І в тополях ясних,
і в каштанах рясних
ти піднявся на крутому роздоллі.
Без твоїх вечорів
я б давно постарів,
як людина без щедрої долі.
У далеких світах
бачив пишні міста,
чарівним називали їх раєм.
Як легенда жива,
в них яскряться дива,
а такого, як Київ, — немає.
Київ — ти юність моя,
Київ — моє ти кохання.
І свою доброту,
і пісень теплоту
я тобі віддаю без вагання.

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Дмитро Омелянович Луценко народився 15 жовтня 1921 року в селі Березова Рудка, Пирятинського району, Полтавської області.

Навчався в Березоворудській школі та гірничо-промислового училищі на Донбасі.

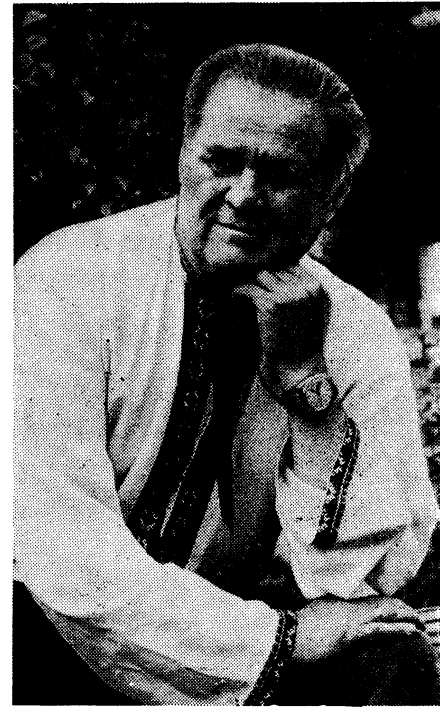
В 1938 році став студентом Київського гідромеліоративного інституту. В жовтні 1940 року був призваний в армію.

В повоєнні роки працював на журналістській роботі, кореспондентом Всесоюзного радіо по Україні.

Заслужений діяч мистецтв України, лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка.

Окремими виданнями вийшло 15 книжок поезій та пісень Д. Луценка, між ними "Дарую людям пісню" (1962), "Як тебе не любити" (1969), "За Березовою Рудкою" (1976), "Дорога спадщина" (1984), посмертні видання — "Усе любов'ю зміряне до дна" (1994), "А я люблю, люблю..." (1996), "Як його не любити" — спогади про Д. Луценка (1996).

Помер 16 січня 1989 року. Похований на Байковому цвинтарі. Встановлено меморіальну дошку на будинку по вул. Суворова, 19-а, де жив і працював поет останні 15 років.

(1921 – 1989)

КВІТКА ПЛЯНЕТИ

І тополь чарівна окраса,
і Славути стрімка течія —
це священна земля Тараса,
Батьківщина твоя і моя.

Пахне степ навкруги полинно,
і в хлібах половіють поля.

Україно моя
Україно,
пишна квітко плянети
Земля !

Я — твоя вогняна пелюстка,
не обділений долею теж.
А була ж ти сумна, як пуста,
у загравах ординських пожеж.

Ти мене берегла невпинно,
щоб не краявся в розпачах я.
Україно моя,
Україно,
пишна квітко плянети
Земля !

Я — твоя запальна кровинка,
де любов не старіє жива.
То дарма, що в тонких сивинках
вже рясніє моя голова.

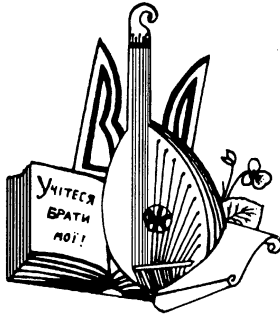
Як і ти, я цвіту калинно,
нашу молодість видно здаля.
Україно моя,
Україно,
пишна квітко плянети
Земля !

«Наша дума, наша пісня не вмре, не загине...!»
(Тарас Шевченко)

10-ліття Ансамблю Бандуристів «Фіалка»
при Релігійно-культурному Центрі «Полтава»

10 anos da Capela de Banduristas "Fialka"
junto ao Centzo Religioso-Cultuzal "Poltava"

1988 – 1998

Rua Pará, 1035 - Água Verde - Curitiba - Paraná.

До

Вельмишановної і дорогої
пані Валентини Родак.

Маємо велику честь і приємність
запросити
Вас і Вашу ВШановну родину,
на "Святковий Вечір",
з нагоди 10-РІЧЧЯ від заснування
Гуртка Бандуристів "ФІЯЛКА"
(1988 – 1998),
при Релігійно-Культурному Центрі
"Полтава",
в Куритибі – Парана,
в день 26-го вересня 1998 р.

Вересень 1998 р.
Торонто, Канада.

Вельмишановна пані Ізабелла Крива —
диригент гуртка бандуристів "Фіалка",
дорогі бандуристи !

Щиро вас усіх вітаю з 10-літтям гуртка бандуристів "Фіалка" !

Дякую сердечно за запрошення прибути на ваше Свято та за пам'ять про мене. Я часто згадую ті радісні й приємні листопадові й грудневі дні 1989-го року в Куритибі та Прудентополі, коли ми разом готувались до концерту на пошану Батька-Кобзаря Тараса Шевченка та до відкриття пам'ятника йому, і як велично пройшли ті святкування.

На жаль, я не зможу прибути на вашу імпрезу, але думкою в той день буду з вами.

Бажаю вам всього, всього найкращого — здоров'я, любови один до одного, наснаги до праці та задоволення від знання-гри на бандурі.

Будьте вдячні вашин чудовим вчителям, керівникам та диригентів, які дбають про те, щоб ви пізнали нашу рідну пісню і наш національний інструмент! А Вам, шановна пані Ізабелло, бажаю сили, бо любов у Вас є, продовжувати корисну працю з діточками і молоддю. Бог Вам на поміч !

Завжди Ваша

Валентина Родак.

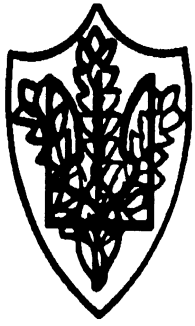
В Катедрі св. Івана Хрестителя.

Ансамблі бандуристів: "Соловейки"
з Прудентополя (кер. Кикелія Стрихар) та
"Фіялки" з Куритиби (кер. Ізабелла Крива).

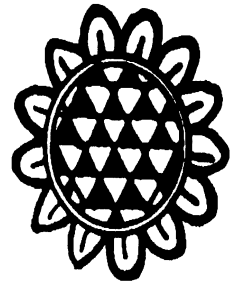
Бразилія, 14.12.1997 р.

МОЛОДЬ — МАЙБУТНЄ НАЦІЇ !

**Допомагаймо молоді
морально й матеріяльно !**

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Роман МИКОЛАЄНКО

НАШ ШЕВЧЕНКО

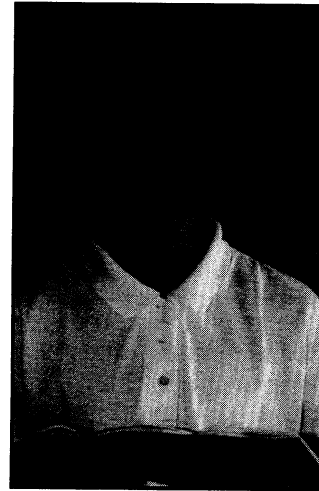
У кожній хаті України,
Не забуваймо це й на мить.
На покуті святій з святиней,
Портрет з іконами стоїть.

Прикрашений він рушниками
Портрет знайомий цей усім.
До нього виявляєм шану
Тарас Шевченко наш на нім.

За те ми всі його шануєм,
Що Україну він любив
І нашу мову калинову
Величнішою більш зробив.

Його ліричні, гарні твори
Читаєм всі ми залюбки,
І це ім'я — Тарас Шевченко,
Запам'ятаєм навіки.

Травень 1998 р.

Романові Миколаєнкові — 12 років. Він навчається в Київській школі ч. 306. Роман захоплюється музикою, займається в школі мистецтв, співає в хорі, а також пише казки і пісні для своєї сестрички.

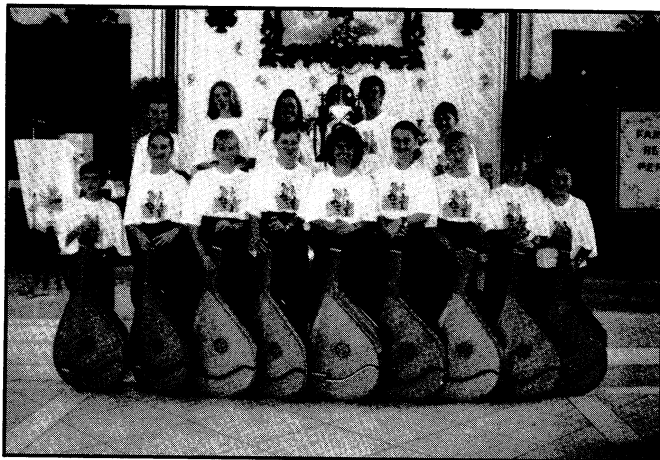
ЗАВІРЮХА

Сьогодні випав перший сніг,
Притрусив доріжки.
Вийшли діти із тепла
Й стали грати в сніжки.

Тому в голову попало,
Тому в ніс і в вуха.
Мабуть, діти б довго грали,
Як не завірюха.

Повтікали всі додому,
Бо померзли діти.
Мабуть, знову доведеться
В хаті посидіти.

Грудень 1997 р.

Ансамбль "Соловейки".

Посередині в 1-му ряді керівник
Кикелія Стрихар.

Прудентополь, Парана,
Бразилія, 1995 р.

3 НАШОГО ЖИТТЯ

24-го жовтня 1998 р. відбулося в Детройті засідання Головної Ради Коша Старших Виховників ОДУМ-у США. Участь взяли: **Олександра Косогор** — голова, **Віра Петруша**, **Іван Китастих**, **Наталія Ріланд**, **Андрій Смик**. Головним питанням, яке розглядалося, було, як активізувати працю ОДУМ-у та як відновити активні зв'язки з членами одумівської спільноти. Ще раніше було розіслано анкету-запитник в цій справі. Відповідь надійшла від 15 процентів опитуваних, які заявили про своє бажання далі активно працювати в ОДУМ-і і прислали 20 дол. як річні членські внески (а Іван і Яся* Сидоренки прислали 100 дол.!!! Дякуємо!) Ті друзі, які не повернули анкет або десь їх загубили, можуть ще їх прислати або дістати нові від **Наталки Ріланд**: NRieland@AOL.com або зателефонувати на число (612) 942-6239. Адреса: 6400 Rolf Ave., Edina, MN 55439. Було б добре і цікаво вислухати більше опіній. Про дальші пляни праці буде повідомлено. Між іншим: наступна Зустріч ОДУМ-у відбудеться в 1999 році в м. Чікаго.

Щирі і найкращі вітання і побажання висловлюємо новоодруженим **д-рові Марку Сидоренку і д-рові Еммі Марсіано**. Щастя, здоров'я і багато вітхів для нового подружжя та для їхніх батьків.

Також поздоровляємо **Віктора і Прісциллу Глобу** з народженням сина **Домініка**. Це вже третя дитина в цій родині. Отже, ідемо вперед з добрим прикладами для інших.

Ще один приклад прогресу в нашій одумівській родині. **Христина Пасічник** одружується з **Юрієм Педенком** 14 листопада 1998 р. Вітаємо Христину і Юрка та бажаємо багато щастя і радості в подружнім житті. Це ще один доказ, які важливі в нашій житті є Зустрічі ОДУМ-у.

В нашій громаді 30 жовтня в Українському Центрі відбулася маскарада для дітей, яка була влаштована школами при церквах св. Михаїла, св. Катерини та св. Костянтина в співдіянні з молодіжними організаціями. Взяло участь понад 100 дітей шкільного віку. Це доказ росту нашої громади і разом з цим потреби праці і уваги для нашої підростаючої молоді. Велика подяка організаторам свята.

Поздоровляємо **Валю і Галю Ярр** з успішним закінченням літньої школи українознавства при Гарвардському університеті.

Висловлюємо співчуття **Вірі і Христині Танасійчук** та їхній родині з приводу відходу у Вічність їхньої мами і бабусі **Катерини Заславець**.

Велика подяка нашим приятелям **Івану Данильченку** за пожертву 50.00 кан. дол., **Світлані Павлов** за пожертву 10 дол. на **"ІНФОРМАТОР"**.

На Різдвяні свята (латинські) приїхали до своїх родин: **Ліда і Зіна Полець**, **Богдан Лисий**, **Марко Сидоренко**, **Михайло Боднарчук**, **Гриць і Клариса Полець**. Вітаємо їх на рідній землі.

Вітаємо **Олю Ярр** із зарученням з **д-ром Павлом Якубовським** в Орlando, Флоріда. З нетерпінням чекаємо на наступний крок. Нехай дорога до нього буде легкою і рівною. Довідуємося також про заручення **Ліди Полець** з **Робертом Енграцієм**. Вітаємо і чекаємо на дальші новини.

Після святкування Нового року і Різдва та відпочинку після них філія ОДУМ-у буде відновлювати навчання і працю групи бандуристів. Просимо бажаючих взяти участь звертатися до **Олександра Польця** на число телефону: 781-8204.

Наша постійно активна і невтомна **Оксана Колесніченко** видала в Україні ще одну книгу творчості свого дідуся, українського письменника **Мусія Кононенка** під назвою **"Спогади"**. Це вже друга книга, яка виходить коштом п-ні Оксани. Вітаємо з досягненням і бажаємо дальших успіхів у цій праці.

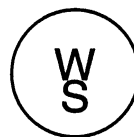
Щирі вітання **Наталці Ярр** з успішним закінченням іспитів (Board Examination) з Echocardiography. Це дуже висока кваліфікація в дослідженні і лікуванні хвороб серця. Бажаємо Наталці дальших успіхів у цій ділянці медицини.

Глибоко вдячні **д-рові Олександрю і Галі Косенкам** за пожертву 50.00 дол. і **Оксані Колесніченко** за пожертву 10.00 дол. на **"ІНФОРМАТОР"**. Нехай їхня золота рука буде завжди легкою для нашої газетки.

*Інформатор ОДУМ-у Міннесоти ч. 185 і 186.
Видає управа ТОП-ОДУМ.*

* Яся (Ярослава) Сидоренко упокоїлась 31.12.1998 р. Вічна їй пам'ять.

(Ред. ж. "М. У.")

LENNOX

DEALER

SNIH

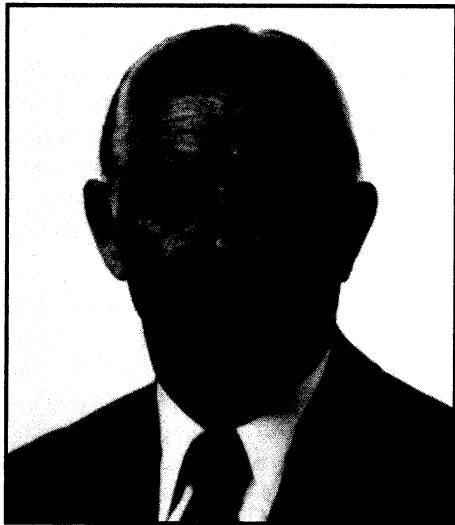
HEATING & COOLING LTD.
LONDON, ONTARIO

WALTER SNIH
President

Telephone
(519) 649-4964

Св. п. МИКОЛА ВАЛЕР

(2.III.1920 – 11.X.1998)

"От і все!", — писав Василь Симоненко. "Поховали діда. Закопали навіки у землю святу", та не закопали любов і пошану покійного **Миколи Валера** до родини, церкви, громади, до друзів. Ті прикмети залишаться у нашій пам'яті навіки.

Глибоке співчуття висловлюю вам, шановна родино — пані Іванно, д-р Олегу і вам дорогі внуки з приводу смерті вашого дідуся, батька і чоловіка. Висловлюю також сердечне співчуття від всієї одумівської родини — від Головної Управи Товариства Одумівських Приятелів та від редакційної колегії журналу "Молода Україна", з якою співпрацював довгі роки св. п. Микола Валер.

Дозвольте коротко згадати, що в 60-их роках при ОДУМ-і було створено Головну Виховну Раду з метою допомогти батькам та вчителям школи при Катедрі св. Володимира в Торонто виховувати дітей і молодь у патріотичному дусі. Головну Виховну Раду в той час очолював Петро Родак, а його заступником і добрим дорадником, свідомий свого обов'язку допомогти молодому голові, був Микола Валер.

Слід згадати, що Микола Валер водночас був активним членом Катедри св. Володимира: головою Батьківського комі-

тету Курсів українознавства в роках 1959–1964; культурно-освітнім референтом; членом ювілейних комітетів по відзначенню 40-річчя катедральної громади та 50-ліття УГПЦ в Канаді. Займав він і інші важливі посади.

Сьогодні, із сумом і болем у душі, прощаємося із Миколою Валером. Спочиватиме він тут, на українському цвинтарі св. Володимира в Оквіл, Онтаріо, серед своїх побратимів, членів Виховної Ради і прихильників, які, здається, не так давно на цій же оселі організовували численні літні одумівські табори. На цьому цвинтарі поховані: і Петро Волянник — редактор журналу "Нові дні" (по смерті П. Волянника, М. Валер став головою дирекції "Нових днів" і був ним понад 25 років), Іван Дубилко, мій батько Вікентій Літвінов, Теодор Хохіт-ва, а Микола Битинський, Михайло Муха та Михайло Гава спочивають на іншому цвинтарі. Всі вони були щирими трудівниками на культурно-освітніх та громадсько-релігійних нивах. Нехай канадська земля всім їм буде легкою!

Останні роки свого життя покійний проживав у Сейнт Катеринс. Він і там був активним членом православної громади церкви св. Юрія та українського суспільства взагалі.

Я завжди буду пам'ятати щире і доброзичливе ставлення покійного Миколи Валера до нашої родини та вдячна буду йому на завжди за моральну підтримку, допомогу і довір'я до нас у праці з одумівською молоддю, яка для всіх нас була приємною і разом з тим корисною.

Вічна пам'ять Миколі Валерові! Нехай з Богом спочиває.

*Валентина Родак.
(Прощальне слово
над домовиною.*

Оквіл, 15-го жовтня 1998 р.)

У ШІСТНАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ

Вже минуло 16 болючих років, як упокоївся наш дорогий син **Дмитро** — батько двох синів Дмитрика і Михайлика. Він відійшов у Вічність 30-го січня 1983 року. У його світлу й незабутню пам'ять складаємо 200 дол. на пресовий фонд журналу "Молода Україна".

Вічна йому пам'ять!

*Батьки —
Ольга і Микола Співаки.*

Український цвинтар св. Володимира в Oakville

має ділянки на вічний спочинок. Дбайливий догляд заповнений. Легальні права забезпечені Міністерством провінції Онтаріо.

Коли приходить скорбний час, звертайтеся за порадою та доброю обслугою до Адміністрації.

Ціни помірковані та найнижчі в околиці Oakville.

Поблизу Дім Культури, де можете замовити тризни чи поминки.

За дальшими інформаціями звертайтеся на число телефону: (905) 827-1647.

*І. Данильченко — голова,
А. Латишко — адміністратор.*

До
видавництва

"Молодої України",

Філадельфія, США,
12-го лютого 1999 р.

Шановні друзі !

Сьогодні відновлюю передплату на рік 1999-ий за наш чудовий журнал "Молода Україна" й вибачаюсь за спізнення — я по-дорожував.

Одночасово бажаю всім працівникам журналу здоров'я, завзяття й цілеспрямованості на полі виховання нашої молоді в дусі патріотичнім.

З пошаною,

завжди ваш
Петро Косенко.

ПРЕСОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ФУНДАЦІЇ "ПРОМЕТЕЙ"

Дня 21 грудня 1998 року відбулося засідання розподільчої комісії Фондації "Прометей" Степана Онищука і Стефанії Швед, на якому уділено дотації на стипендії студентам, для молодечих організацій і української преси; на проекти музичні, мистецькі, спортивні і видавничі; на висилку книжок для шкіл і бібліотек в Україні. Разом розподілено суму на 22 тисячі доларів.

На пресовий фонд журналу "Молода Україна" призначено 200 доларів.

Бажаємо успіхів у вашій відповідальній праці та пересилаємо найкращі побажання з Різдвом Христовим і Новим роком.

Слава Україні !

З належною пошаною

Мирон Барабаш,
голова Фондації "Прометей".
Торонто,
30.XII.1998 р.

* * *

Шановний пане Барабаш !

Щиро дякуємо за фінансову підтримку журналу "Молода

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Україна" в сумі 200 дол. Теперішня пожертва Фондації "Прометей" і попередні пожертви допомагають видавництву у дальшому існуванні журналу.

Бажаємо Вам та всім членам Фондації щасливого Нового року.

Висловлюємо також велике спасибі за одержані 500 доларів на видання книги "25 років праці Ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича"*, за побажання витривалості і завершення плянів.

Члени редколегії журналу
"Молода Україна".

* Читачам журналу "Молода Україна" відомо, що члени ансамблю бандуристів ім. Г. Хоткевича 25 років постійно брали участь в ОДУМ-івських імпрезах і зустрічах та у різних громадсько-суспільних і релігійних святах. Вони ширили добру славу про українську культуру, виступаючи перед чужинецької публіки.

Крім концертної діяльності, члени ансамблю влаштовували кобзарські табори та семінари, видали декілька збірок нот для бандури, платівку "Дзвени, бандуро!" та касету інструментальної музики. Тому, вся діяльність, перелік концертів та фестивалів, назви учасників та їх інструкторів повинні бути зафіксовані, як частина історії одумівської праці. Слід буде згадати й визначних бандуристів, таких як Г. Хоткевич, Г. Китастих та інших. Отже, в пляні — видання книжки з 25-літньої праці ансамблю бандуристів ім. Гната Хоткевича, ілюстрованої великою кількістю фотографій.

Детальніші інформації будуть подані в наступних числах "М. У".

За редакційну колегію,
Валентина Родак
— колишній керівник
ансамблю бандуристів
ім. Гната Хоткевича.

(уривки з листів до читачів
"Молодої України")

Вельмишановні панове
Романишин !

Педагогічний та учнівський колективи, батьківська рада середньої школи ч. 200 щиро вітають Вас зі святом Нового року та Різдва Христового! Виносимо Вам подяку за ту неоціненну допомогу, що Ви надаєте нашим учням.

Нехай Бог дає Вам здоров'я, а свято несе Вашій родині веселощі, наповнює Ваші серця любов'ю і злагодою! Добробуту, щастя та спокою Вам і Вашим рідним. Волі і багатства нашій одній матері — Україні.

За дорученням Ради школи
Микола Гаврилук.
6-го січня 1999 р.

м. Суми, Україна.

Доброго дня, пані Тетяно
та пане Ярославе !

З минулим святом Незалежності та успіхів! Вчора ввечері дзвонив вам з Києва. Вибачте, що так скоро закінчилася наша розмова і ми не встигли поговорити. Я дзвонив з телефонного автомату прямо на Хрещатику. Купив телефонну картку і думав, що її вистачить хвилин на 5. Але, як тільки розмова почалася, цифри на апараті швидко добігли нуля і картка закінчилася за якихось 15-20 секунд. Але я дуже радий був почути ваш бадьорий голос.

Вчора був на Майдані Незалежності та Хрещатику. Був грандіозний парад, концерти по всьому Києву, велика кількість людей. Всі одягнені по-святковому, багато хто з прапорами. Хрещатик і Майдан капітально відремонтували, поклали всюди бруківку, пофарбували фасади будинків. Європа та й годі! Також відновили дзвіницю Михайлівського Золотоверхого та площу біля неї. Встановили на ній годинник з курантами.

Руслан Дейниченко.

**Уривок з листа до Омеляна Денесюка,
автора книги-спогадів "За рікою — світ
великий" (див. ж. "М. У." ч. 442)**

Київ, 15 серпня 1998 року.

Вельмишановний пане Омеляне !

...Прочитав і порадів за Вас, за свого земляка і гідного України патріота. Ви написали чесні спогади. Сказати правду, яка вела Вас усе життя і яка достойно представила Вас у цій повчальній книзі.

Насамперед — Ви від Бога обдарована людина. Маєте чудову пам'ять, гостре спостережливе око, володієте даром оповідача. Ваші діалоги в книзі — майстерні, індивідуалізують характери зображених осіб, несуть дуже важливу інформацію про час, людей, ситуацію... Ви — добра людина, бо вмієте бачити в людині насамперед хороше, водночас — і принципова людина, для якої найдорожче — рідна Україна, її майбутнє.

Ви мудро зробили, що детально виписали свій рід, не оминули згадкою і родичів далеких, кольоритно описали своє дитинство, прихід "советів", німців, свою емігрантську долю.

Від Вашої книги віє особливою довірою. Ви не оминули того, як в 1940 році деклямували вірша М. Рильського "Із-за гір та з-за високих", що записалися в піонери, бо хотіли вибитися в люди, далі вчитися... Це ж і моя така повоєнна доля. Не оминати своєю увагою і суто сімейних деталей, а що все казати про Ваші поневіряння і боротьбу за виживання в Англії, Канаді... Шкода, що Ваші спогади вийшли таким скромним накладом. Я розумію, що Ви книжку видали за власні кошти, що не розраховуєте на широку аудиторію, але я певен, що в цій книзі є багато повчального, такого, що слід було б знати кожному в Україні. (...)

Бажаю Вам здоров'я міцного, добра і щастя, нового відвідання України !

З вдячністю за книгу і увагу

Ваш Микола Жулинський.

Вельмишановний редакторе !

Фотографія Золотоверхого Михайлівського собору на обкладинці "Молодої України" чарівна! Це без перебільшення !

Як тільки дістав журнал любувався фотографією деякий час, а потім вдома поклавши на стіл з захопленням розглядав цей шедевр української архітектури і разом дивувався вмілістю фотографа, який так вдало знайшов місце, з якого фотографував собор і мабуть терпеливо чекав на відповідне наświetлення...

Голубе небо України, причепурене легенькими хмаринками, золоті бані дзвіниці, собору і в центрі підймальний кран — символ відбудови — мабуть в часі встановлення головної бані.

Так, відроджується славетний Золотоверхий собор, відроджується шедевр древнього Києва — центру могутньої держави, відроджується Україна, її духовість, її скарби !

Так урочисто і голосно промовляє фото !

Сердечне сто раз спасибі фотографу Оксані Родак, нашій Оксані Родак, яка виросла, училася і працювала при Катедрі св. Володимира в Торонто.

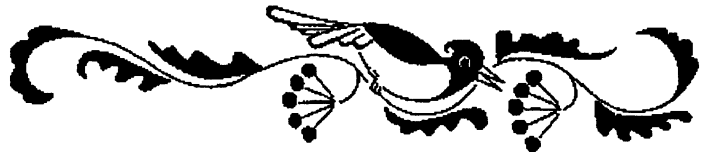
Ще раз спасибі, Оксано, за насолоду любитися Золотоверхим Михайлівським собором з чудової фотографії Вашої роботи.

Бажаю успіху і в фотографії !

Щастя Боже !

Петро Шкурка.

* Редакції спасибі за таку обкладинку! Побільше такого !

**ЛІТНІ ТАБОРИ ОДУМ-у
Одумівська оселя "Україна"
Лондон, Онтаріо**

Табір виховників

1-го до 8-го липня

Табір малят

4-го – 10-го липня

Ознайомлення з обов'язками для працівників табору

9-го – 10-го липня

Відпочинково-Виховний

11-го – 24-го липня

Кобзарський

25-го липня – 7-го серпня

Спортивний

8-го – 14-го серпня

За дальшими інформаціями звертатися до:

Ольги Лисик: (905) 576-9055,

Віри Соколовської: (416) 622-5287.

Редакція та Адміністрація журналу "Молода Україна"
висловлюють сердечну подяку

Центральному Комітетові Об'єднання Демократичної Української Молоді
(голова — Віктор Ліщина)

управі відпочинкової оселі "Україна"
(голова корпорації оселі — Микола Співак)

та

Головній Управі Товариства Одумівських Приятелів Канади
з довголітнім її головою Іваном Данильченком

за щедрі пожертви в сумі 5,000, 5,000 і 1,000 доларів
на пресовий фонд "Молодої України".

Спасибі вам, дорогі друзі, що не забуваєте про потреби нашого спільного та єдиного
одумівського журналу, який з цим числом починає свій 48-ий рік !

Закликаємо всіх читачів і прихильників фінансово підтримати його,
щоб ми всі разом могли відзначити 50-тилітній ювілей "Молодої України" !

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ"

Ольга і Микола Співаки, Лондон, Онт.
(у 16-ту болючу річницю смерті,
св. п. сина Дмитра) 200.00

Олена і Ярослав Семотюки, Торонто, Онт.
(в пам'ять дорогих і незабутніх батьків
генерала Петра та Юлії
Коршун-Федоренків) 200.00

Д-р Олег Валер з родиною і мамою
Іванною, Сейнт Катеринс, Онт.
(в пам'ять дорогого батька, дідуся
і чоловіка, св. п. Миколи Валера) 100.00

Олена Лисик, Ошава, Онт.
(в пам'ять брата Андрія Степанченка,
який упокоївся 19.01.1999 р.) 100.00

Іван Шевченко, Лондон, Онт. 50.00

Алла і Микола Гавриші, Торонто, Онт.
(в першу річницю смерті письменниці
Ольги Мак) 25.00

Евфросинія Літвінова, Торонто, Онт.
(у 19-ту річницю упокоєння кума,
св. п. протодіякона Антона Зозулі) 15.00

ПРИЄДНАВ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Петро Родак, Торонто, Онт. 6

Жертводавцям і прихильникам
"Молодої України" щира подяка.

Редакція та адміністрація "М. У."

ВШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ ГЕРОЇВ (Закінчення зі сторінки 4-ої.)

На закінчення хор церкви св. Михаїла під
керівництвом Галини Корсун і всі присутні проспівали пісню "Чуєш, брате мій".

* * *

При цій нагоді хочу поділитися моїми враженнями з відвідин могили крутянців. У липні 1997 року, — ми з донькою Галиною, поїхали в Україну (з українськими туристами з Америки й Австралії). Їхали автобусом з Києва до Чернігова. Ми знали, що десь тут є могила крутянців і хотіли поклонитися героям Крут. З деякими труднощами нам таки вдалося віднайти могилу. Ми заздалегідь нарвали польових квітів, які опісля поклали на могилу і всі разом заспівали "Вічная пам'ять". Це була дуже зворушлива хвилина. У багатьох туристів в очах бриніли сльози. Це ж ми стоїмо якраз там, де боролися й загинули молоді студенти-герої, про яких ми читали, слухали реферати й деклямації, а ось вони тут спочивають вічним сном !

Могила висока, конусної форми, покрита зеленою травою. На вершку могили видніє великий хрест. Сходи ведуть до пропам'ятної таблиці-плити, на якій є тризуб і напис: "Тут береже Україна сон молодих своїх синів, які загинули героїською смертю в борні за її волю під Крутами 29 січня 1918 року. Побудовано за кошти братства "Броди-Лев".

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ВЕЛЬМИШАНОВНИХ ПОДРУГ І ДРУЗІВ-ОДУМІВЦІВ, СТАРШИХ ВИХОВНИКІВ, ТОПІВЦІВ ТА ДО ВСІХ, ХТО БУДЬ-КОЛИ НАЛЕЖАВ ДО ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ !

ДОРОГІ ОДУМІВКИ Й ОДУМІВЦІ !

Двохтисячного року сповниться 50 років від заснування нашої організації ОДУМ. Клич світлої пам'яті Івана Багряного був виконаний. 1950-го року була заснована наша організація, яка "Виховувала молодь у демократичному дусі, вишколювала національно свідомих, політично і всебічно розвинених, високоморальних та активних громадян".

Для того, щоб відзначити цей важливий історичний ювілей, виникла думка 2000-го року видати

"ІСТОРІЮ ОДУМ-у В ОСОБАХ".

Цю думку підтримав Центральний Комітет ОДУМ-у та доручив редакційній колегії розпочати працю над здійсненням цього проєкту. До редакційної колегії ввійшли: з Америки — О. Шевченко, Ю. Криволап, А. Лисий; з Канади В. Педенко (старший), О. Харченко, В. Родак, Л. Ліщина. Відповідальні за здійснення проєкту: В. Педенко та О. Шевченко.

Дорогі подруги і друзі !

Закликаємо вас включитися в цей процес видання історії і таким чином допомогти нашій організації в її майбутній праці з українською молоддю.

Як ви можете спричинитися до видання "Історії ОДУМ-у" ?

Напишіть коротко про вашу працю, участь і діяльність в ОДУМ-і. Які ви мали обов'язки? Які позитиви або недотягнення ви помітили під час вашої праці в ОДУМ-і?

Чи ви скористали з вашого членства в ОДУМ-і? Чи ОДУМ спричинився до вашої подальшої праці в українських організаціях та установах?

Хто може надсилати дописи ?

Всі, хто будь-коли належав до ОДУМ-у, без огляду на позицію чи обов'язки в нашій організації, та бажає, щоб її/його думки і враження були поміщені в цій ювілейній збірнику. Бажаємо, щоб свої дописи прислали як члени управ, так і рядові члени організації ОДУМ-у й ТОП-у.

Який розмір допису ?

Допис може бути до 10 сторінок (8.5x11) машинопису, через рядок.

Хто фінансуватиме "Історію ОДУМ-у в Особах" ?

Автори! З кожним дописом слід прислати чек на двісті доларів на нижчеподані адреси. Сподіваємося, що ці кошти покриють витрати випуску істо-

рії. Чеки виставляти на "ODUM History", і висилати до:

В США: O. Shevchenko
505 Rolling Hills Rd.
Bridgewater, N.J. 08807, U.S.A.
Tel.: (908) 725-5322

В Канаді: V. Pedenko
48 Barons Court
London, Ontario N6C-5J3 Canada
Tel.: (519) 649-5068

Який реченець для дописів ?

Бажаємо, щоб допис із чеком дійшли до адресатів перед кінцем липня 1999 року. Це дасть редакційній колегії час опрацювати тексти і дати їх до друку. Маємо намір видати історію у червні 2000 року.

Чи є якісь застереження ?

Так! 1) Для того, щоб видати історію, потрібно щонайменше 20 дописів. А якщо буде менше, ніж 20, тоді авторам будуть повернені дописи і чеки.

2) Дописи, які матимуть образливий або сварливий зміст, не будуть поміщені, і будуть повернені авторам для відповідного редагування.

3) Всі автори отримають по одній копії історії безкоштовно.

4) Тираж — 500 примірників.

5) Ваш текст буде зредагований і поміщений під вашим прізвищем.

6) Дописи можуть бути українською або англійською мовами (англійські дописи будуть перекладені).

7) Бажаємо подати фотознімки, які у вас зберігаються, як особисті, так і з одумівського життя.

Ще раз звертаємося до вас із проханням — напишіть про вашу діяльність в ОДУМ-і й ТОП-і. Не забуваймо, що крім одумівців і топівців, ніхто нам не напише нашої історії. Півстолітня діяльність ОДУМ-у заслуговує на те, щоб українська громадськість знала — що таке ОДУМ, хто є ОДУМ, і що ми зробили у вихованні української молоді.

Якщо ви знаєте когось, хто бажав би бути спів-автором нашої історії, а цього звернення не отримав, просимо: зробіть копію і передайте бажаним.

Сподіваємося на вашу підтримку і наперед дякуємо вам за вашу участь у цьому великому ділі !

З пошаною та одумівським привітом

О. Шевченко,
В. Педенко.

MOLODA UKRAINA

If not delivered please return
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA M

Mr. N. Hawrysch 441
16 Indian Road Crescent
Toronto, Ontario
M6P 2E8

Ціна 6.00 дол.
в США і Канаді

Звернення до читачів / передплатників журналу "Молода Україна".

Шановні друзі !

Звертаємо вашу увагу на те, що зазначене число після вашого прізвища означає число журналу, за яке заплачено передплату.

Ласкаво просимо якнайскоріше відновити свою передплату. Просимо не забувати і про пресовий фонд. Вдячні вам.

Адміністрація журналу "Молода Україна".

Осередок св. Володимира при 1280 Dundas St. W.
має до винайму залі на різні імпрези від 50 до 600 осіб
з інтернаціональною кухнею, та з професійними куховарками.
Все приготується до Вашого смаку.

Виконуємо замовлення на різні імпрези: весілля, зустрічі, тризни тощо
з дбайливою обслугою.

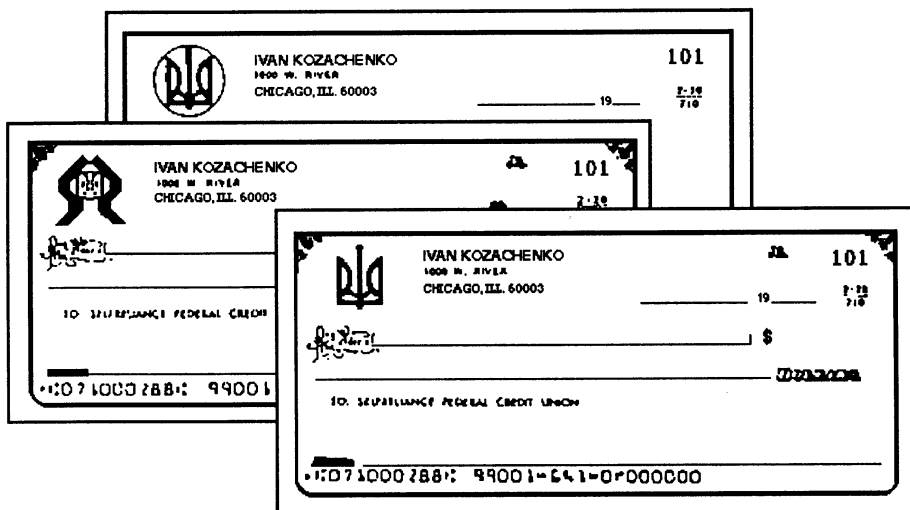
Приходьте, а ми будемо сердечно Вас вітати.

Або телефонуйте на число:

(905) 847-6477 або (905) 827-1647

І. Данильченко — голова.

"УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ"

**УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ
(ДРЕФТИ) та інші чеки
МОЖНА ДІСТАТИ
В УКРАЇНСЬКИХ
КРЕДИТОВИХ
КООПЕРАТИВАХ.**

**КООПЕРАТИВНІ ЧЕКОВІ
КОНТА Є КРАЩІ
ЯК ЗВИЧАЙНІ ЧЕКИ.**

Українська

Федеральна Кооперативна Каса

"Самопоміч"

Selfreliance

Ukrainian Federal Credit Union

2351 W. Chicago Ave.

Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 489-0520

- Трансакції є безкоштовні.
- Не вимагаємо міні-мального сальда на конті.
- Перших 150 дрефтів даром, при відкритті нового дрефт конта.
- Заробляють дивіденду.
- Дрефти мають копії.